

ŠUMARSKI LIST

(REVUE FORESTIÈRE)

SADRŽAJ (SOMMAIRE):

Ing. A. Perušić: Dioba privatnih šuma (Partage des forêts privées) — Ing. S. Omanović: Tipične vrste konifera u krajevima zapadne Srbije (Quelques conifères typiques de la Serbie occidentale) — Ing. N. Šalajev: Ogledi na pošumljavanju goleti (Expériences dans le reboisement des terrains dénudés) — Saopćenja (Bulletins) — Iz Udruženja (Affaires de l'Union) — Književnost (Littérature) — Administrativne i prosvjetne vijesti (Nouvelles administratives) — Lične vijesti (Mutations) — Oglasi

BR. 1.

JANUAR

1938.

UREDNIK PROF. DR. A. LEVAKOVIĆ

Édition de l'Union Forestière Yougoslave 2, Rue Vukotinić Zagreb, Yougoslavie. — Paraît chaque mois. Conditions de l'abonnement pour l'étranger Din 120 par an. — Résumés en langue française.

ŠUMARSKI LIST

GOD. 62.

JANUAR

1938.

Ing. A. PERUŠIĆ (BEOGRAD):

DIOBA PRIVATNIH ŠUMA¹

(PARTAGE DES FORÊTS PRIVÉES)

I pored toga što se naša zemlja smatra šumovitom, ipak nam pogled na kartogram šumovitosti veli, da ima dosta naših krajeva, koji su bez šume ili su pokriveni šumom u neznatnoj i nedovoljnoj površini, tako da narod i ostatke šumske kulture troši zbog udovoljenja svojih pravih ili fiktivnih potreba na drvu ili zbog podmirenja ostalih svojih životnih potreba (čitavo naše jadransko područje, dio Hercegovine, Crne Gore, Južne Srbije, Vojvodina...).

Nosioci naše šumske politike biti će uskoro prinuždeni da vrlo dobre propise §§ 92—105 z. š. počnu primjenjivati na osnovu izrađenog programa, koji će u prvom redu imati u vidu ekonomsko i kulturno stanje stanovništva u pomenutim krajevima, jer će se samo tim putem osigurati uspjeh rada i tim radom s vremenom izravnati pomenuta nepravilna diskalkacija šumske kulture kod nas.

Nestajanjem šuma sa relativnog šumskog tla ograničava se rad šumarskih stručnjaka sve više na one površine i položaje, koji su prema današnjem stanju kulturne tehnike njihova prava domena rada, gdje će moći nesmetano da rade. Nosioci naše šumske politike znajući, da smanjivanje šumske produkcije po površini i po masi ne ide uporedo sa podizanjem šuma na apsolutnom šumskom tlu, bili su možda i suviše skeptični, a svakako dovoljno oprezni, kad između ostalih šumsko-političkih zadataka i smjernica rada u cilju unapređenja šumarstva i kulture zemljišta zakonom o šumama nisu dozvolili neograničenu diobu privatnih šuma i šumske kulture.

Vlasnici šuma bez razlike ograničeni su u slobodnoj dispoziciji za slučaj kad hoće da dijele svoju šumu na manje dijelove bilo iz kojih razloga i bilo u koju svrhu.

Što je produktivna šumska površina manja, to je manja mogućnost za vođenje relativno-racionalnog šumskog gospodarstva. Diobom šum. objekata sposobnih za normalnu šumsku produkciju u manje produkcijske objekte prekida se šumsko-gospodarska cjelina, razgrađuje se (ako je

¹ Ova radnja, u obradbi više sa pravne strane, odštampana je i u »Mjesečniku pravnčkog društva« br. VIII i IX 1937. god.

formiran) šumski kapital u dobnim razredima, uvećavaju se troškovi gospodarenja, uprave i čuvanja. Zato zakon čuva integritet šuma bez razlike vlasništva.

Općinske, seoske i plemenske šume ne mogu se dijeliti, jer bi se to protivilo njihovoj svrsi i prirodi, a s druge strane parcelisanje i atomiziranje kolektivnih šuma i prelaz u individualno vlasništvo ima često za posljedicu neracionalno gospodarenje i konačno propast šume. Pitanje diobe ostalih komunalnih šuma regulišu specijalni zakoni, od kojih neki dozvoljavaju diobu na manja privredna tijela, a neki i u individualno vlasništvo (izuzetno), kad se radi o parcelaciji šumskog zemljišta, da se udovolji neotklonivoj životnoj potrebi korisnika šuma na poljoprivrednom zemljištu. Privatna lica mogu dijeliti svoje šume, ali po dozvoli vlasti.

Od ukupne šumske površine (u približnom iznosu od 7,500.000 hektara ili 31.5% od čitave površine) ima u Jugoslaviji privatnog šumskog posjeda 2,265.626 ha ili 9.4% od ukupne površine naše države.

§ 106 našega zakona o šumama (z. š.) od 21. XII. 1929. g. u stavu 3 propisuje:

»Šume i šumska zemljišta privatnih lica mogu se dijeliti samo dozvolom vlasti. Tu dozvolu daje za šume do 500 ha Ban, a za veće površine Ministar šuma i rudnika. Dozvola se neće uskratiti, ako ne postoje opravdani razlozi zbog kojih bi, u slučaju diobe, došla u opasnost trajnost šumskog gospodarstva.«

§ 149 istoga zakona propisuje:

»Ko bez dozvole nadležne vlasti vrši deobu šuma i šumskoga zemljišta, kazniće se novčanom kaznom od 500 do 5.000 dinara, a sam akt deobe ima se poništiti i dovesti u predašnje stanje, ukoliko se time ne vredaju stečena prava trećih lica.«

Kako je regulisano pitanje diobe u drugim nekim zemljama, u kojima nema dovoljno šuma i gdje državna šumska politika treba strogo da pazi na očuvanje postojećih šuma odnosno nastoji da proširi areal svojih šuma?

U Francuskoj² se dioba šuma vrši kao i dioba ostalih nekretnina (najčešće povodom nasljedstva).

U Njemačkoj³ se u nekim krajevima dijele slobodno privatne šume, a u nekima je dioba ograničena. U potonjem se slučaju nastoji, da se atomiziranje malog privatnog šumskog posjeda ograniči zbog nemogućnosti vođenja valjanog šum. gospodarstva, i to tamo gdje nasljedno pravo daje dovoljnu zaštitu protiv prevelikoga atomiziranja malog privatnog šumskog posjeda. Ograničavanje stvarno ne otežava diobu: 1) ako su ispunjeni zakonski uslovi, 2) ako je zemljište trajno bolje upotrebeno za višu kulturu, 3) ako kompleks nije podesan za pravilno šumsko gospodarstvo, 4) ako su kompleksi, koji se dijele (cijepaju) podesni za šumsko gospodarstvo, 5) ako nisu u pitanju javni interesi (na pr. u pokrajini Schwarzburg-Sonderhausen dozvoljava se dioba, ako se diobi ne protive zemaljsko-kulturni interesi, a u pokrajini Schwarzburg-

² Charles Guyot: Cours de droit forestier, Paris, 1909—1910, Tome II, page 811.

³ H. Weber, Handbuch der Forstwissenschaft, Tübingen 1927, str. 397 do 401.
Dr. M. Endres: Forstpolitik II Auflage, Berlin, 1922, str. 327.

Dr. H. Weber: Forstwirtschaft-Politik, 1926, Neudamm, str. 235 i dalje.

Rudolfstadt, ako se tomu ne protive opći interesi, u Waldecku pak, kad se na novim manjim parcelama hoće moći stručno šumarski gospodariti).

U onim bivšim pokrajinama Njemačke, gdje je za diobu potrebna dozvola vlasti, treba prethodno stručno utvrditi, da li će se na novo nastalim šumskim površinama moći voditi pravilno ili valjano šumsko gospodarstvo ili stručno šumarski gospodariti (Waldeck). Kako je u Njemačkoj većina velikih privatnih šuma fideikomisno dobro, bilo je u nekim, a ne u svim krajevima Njemačke, propisano potrajno šumsko gospodarenje u privatnim šumama, dok je u drugim bilo slobodno, kao što je i kod nas. Zato je u nekim pokrajinama Njemačke dioba uslovljena stručnim nalazom, da će se po izvršenoj diobi moći na novo-nastalim šumskim parcelama »pravilno, valjano stručno gospodariti«. Tako se gospodariti može samo na određenoj produktivnoj površini. Kolika je donja granica te za produkciju drveta potrebne površine, posve je relativno, jer zavisi o raznim okolnostima.

Po §-u 21. austrijskog zakona o šumama od 3. XII. 1852., koji je do 1929. g. važio i za neke naše krajeve, »za diobu (ostalih) privatnih šuma odlučni su zakoni o komasaciji i arondaciji zemljišta.« Zakon o komasaciji od 22. lipnja 1902. previdja mogućnost dijeljenja i šuma iz § 56. sadanjenja z. š., dakle šuma, koje stoje pod naročitim javnim nadzorom.

Zakon o šumama za bivšu Kr. Srbiju od 23. III. 1904. i raspis o šumama za bivšu Kr. Crnu Goru od 15. IV. 1904. broj 2404 ne regulišu pitanje diobe privatnih šuma.

Spomenuto zakonodavstvo nije dakle jedinstveno i određeno, ali je u poređenju sa našim zakonodavstvom mnogo liberalnije.

Da razmotrimo izbliže citirane odredbe našega zakona o šumama sa stvarno-pravnoga odnosno sa šumsko-gospodarskoga gledišta.

Opći građanski zakonik poznaje djeljive i nedjeljive stvari. Juridički je stvar djeljiva onda, ako diobom nastaju dijelovi iste stvari i razmjerne vrijednosti, tako da suma njihovih vrijednosti nije nesrazmjerna vrijednosti prijašnje stvari. Dijelovi treba da imaju vlastitu egzistenciju, da mogu biti samostalni predmeti prava. Po građanskom zakoniku može privatno lice raspolagati sa svojom šumom kao i sa svakom drugom nekretnom stvari. Može s njome raspolagati za slučaj smrti, može prodati ili pokloniti čitav svoj šumski posjed ili pojedine dijelove. Može kao suvlasnik ili kao dioničko društvo tražiti svoj dio na šumu.

Odredba iz § 106 z. š. suviše je općenita, jer 1) pobliže ne određuje na koja se privatna lica odnosi (odnosi se dakle na sva fizička i juridička lica, koja su vlasnici ili posjednici privatnih šuma); 2) ne razlikuje šume po njihovom značaju (zaštitne, na apsolutnom šumskom tlu...) odnosno šume slobodne ili šume privatne iz § 56 zak. o šumama; 3) ne određuje ni gornju ni donju granicu šumske površine, za koju je potrebna dozvola diobe.

Po zvaničnom komentaru § 106 z. š.⁴ »zakonodavac je imao tu pred očima u prvom redu parcelaciju velikih šumskih posjeda«. Zvanični komentator dalje ništa ne objašnjava, što je zakonodavac imao pred očima poslije toga. Po mojem je mišljenju komentator u to vrijeme stajao pod utjecajem predstojeće likvidacije agrarne reforme (1931), koja se odno-

⁴ Vidi: Zakon o šumama, izdanje Ministarstva šuma i rudnika, Beograd, knjiga I/1930.

sila i na velike privatne šumske posjede, što nije bilo potrebno, jer je u zemljišnim knjigama postojala klauzula o zabrani opterećenja i otuđenja velikih privatnih šumskih posjeda, koja se po likvidaciji agrarne reforme briše.

Dakle i po zvaničnom komentaru izlazi, da za sve privatne šume bez obzira na veličinu površine treba tražiti dozvolu za diobu. Osim toga § 106 z. š. ne razlikuje šum. posjed u jednom kompleksu od posjeda, koji se sastoji iz više prostorno odijeljenih objekata, niti razlikuje diobu jednog posjeda na cijele katastarske čestice od diobe jedne katastarske čestice na više dijelova.

Zakonski izraz »trajnost« (potrajnost) šumskog gospodarstva identičan je sa stručnim izrazom »produkciona potrajnost« kod slobodnih privatnih šuma (dakle privatnih šuma iz § 56 z. š.) i sa izrazom »prihodna potrajnost« kod neslobodnih privatnih šuma (onih iz § 56 z. š.). Da to objasnim. Naše šumsko gospodarstvo ima krajnji cilj, da se šumama kao privrednim objektima razumno gospodari. Racionalno gospodarenje znači gospodarenje po nekom smišljenom planu ili po stručnim uputstvima. U tomu naš zakon o šumama nije apsolutan i totalitaran, već razlikuje šume i po posjedovnom obliku i po općem šumskom značaju. Zakon propisuje racionalno gospodarenje sa šumama:

a) sa kojima se mora trajno gospodariti ili strogo trajno gospodariti, dakle po principu periodičke ili godišnje prihodne potrajnosti ili čak godišnje potrajnosti u jednakim godišnjim prihodima (u materijalu odnosno novcu);

b) sa kojima se ne mora gospodariti po tom principu, već po principu produktivne potrajnosti odnosno racionalno gospodariti, a to su privatne šume, koje ne spadaju pod udar § 56 zak. o š.

Za šume pod a) obligatorno je gospodarenje po privrednom planu bez izuzetka, a za šume pod b) samo ako su veće od 300 ha (izuzetno, po specijalnoj odredbi, i za šume na kršu i ispod 300 ha). Privredni plan za te šume iznad 300 ha predstavlja stručni šumarski operat, koji osigurava vlasniku šume najveću rentu tla odnosno najveću šumsku rentu, već prema konkretno izgrađenom drvnom kapitalu.

Kako posjednik privatne šume sa površinom ispod 300 ha nije obavezan da sa svojom šumom gospodari po odobrenom privrednom planu, dakle nije obavezan po sili zakona da stručno šumarski t. j. racionalno gospodari sa svojom šumom, već mu zakon o šumama samo zabranjuje krčenje i pustošenje šume odnosno postupak, kojim se onemogućava trajnost šumske proizvodnje ili uzgoj šume, izlazi iz toga, da za takovo lice važi obaveza gospodarenja po principu produkcione potrajnosti u najužem smislu riječi, jer mora svaki sječinu (makar bila nezrela sastojina) u zakonski određenom roku pošumiti, mora dakle neprestano producirati drvo. Prema tomu ne može se u ovom slučaju tražiti trajnost šumskog gospodarstva, jer bi traženje te trajnosti u krajnjoj konsekvenciji značilo imati u vidu neki javni privredni interes, t. j. zbog zaštite toga interesa još veće ograničavanje privatnoga vlasništva, nego je to zakonom propisano.

Zvanični komentar § 106 z. š. naglašava, da se odredbom o ograničavanju diobe ne odustaje od načela slobodnog raspolaganja sa privatnom svojinom, pa se dozvola za diobu neće uskratiti, kad nadležne

upravne vlasti imaju razloga da vjeruju, da se šuma neće uništiti t. j. da neće doći u opasnost trajnost šumske proizvodnje.« Ovdje su konfundirani pojmovi »trajnost šumskog gospodarstva« i »trajnost šumske proizvodnje«.

I ako je ovakovo tumačenje i suviše ekstenzivno, ipak ni ono ne isključuje potrebu da prilikom uskraćivanja dozvole za diobu treba imati u vidu: a) šume iznad i b) šume ispod 300 ha.

Ad a) Kod diobe šuma iznad 300 ha treba imati u vidu trajnost šumskog gospodarstva u smislu važećega privrednog plana, gdje takav postoji, a gdje ne postoji, može to prema konkretnom stanju šume da ocijeni stručno šumarsko lice. Šumarski stručnjak može na osnovu stručnog nalaza (visum repertum) dati svoje stručno mišljenje, da je za održavanje trajnog šumarskog gospodarenja potrebna izvjesna površina, na kojoj se može izgraditi onaj kapital u drvnoj masi, koji može godišnje ili periodički odbacivati onu drvenu masu (po kvantumu i kvaliteti), koja najbolje odgovara konkretnim odnosima; drugim riječima, da se stanovitom šuma ne može dijeliti iz šumsko-gospodarskih razloga, koje treba pobliže obrazložiti.

Ad b) Kod šuma ispod 300 ha treba prigodom primjene postojećeg propisa utvrditi, kraj kakove diobe ili smanjenja šumske površine može doći u pitanje »trajnost šumskog gospodarstva«. Iz rečenoga može se izvesti zaključak, da se takovo pitanje u konkretnom slučaju ne može postaviti, jer se ne radi o trajnosti šumskoga gospodarstva, već o šumskoj produkcionalnoj potrajnosti. Prema tomu takova se šuma može dijeliti i na male dijelove, jer se i na površini od pola kat. jutra može proizvoditi drvo. Pojmovi »šuma« i »šumsko zemljište« nijesu zakonom definisani, već ta dva pojma po zakonu o šumama izlaze iz svojstva biljne zajednice na stanovitom zemljištu odnosno iz svojstva samoga zemljišta. Prema tomu za šume ispod 300 ha šumarski stručnjak dolazi u težak položaj, da već danas dađe stručno mišljenje o tome, da li postoje ili ne postoje opravdani razlozi, zbog kojih bi u slučaju diobe mogla doći u opasnost produkcionalna potrajnost ili kontinuitet šumske produkcije. Ako ta opasnost zaista u budućnosti nastupi, tu su propisi §§ 6, 11, 12 i ostali z. š. (zabrana krčenja i pustošenja šuma, dužnost pošumljavanja).

Sa onim privatnim šumama, s kojima vlasnik šume mora strogo potrajno gospodariti (privatne šume iz § 56 š. z.) postupaće se analogno postupku sa slobodnim privatnim šumama iznad 300 ha površine imajući u vidu prihodnu potrajnost u gospodarstvu. A kako je s javnim interesom?

Upravna vlast mora u svakoj svojoj radnji, kojom reguliše izvje stan odnos između zajednice (države) i pojedinca, da se obazire i na javni interes.

Po članu 23 Ustava od 3 IX 1931. g. »država ima u interesu cjeline, a na osnovu zakona, pravo i dužnost da interveniše u privrednim odnosima građana, u duhu pravde i otklanjanja društvenih suprotnosti.«

Po § 65 st. 2 zakona o unutrašnjoj upravi od 19 juna 1929 g. sa kasnijim izmjenama i dopunama cilj je uprave načelo: »da služi razvijanju i podizanju duhovne i materijalne kulture zemlje.«

Po §-u 12 Zakona o nazivu i podjeli Kraljevine na upravna područja »Ban se stara za ekonomski i kulturni razvitak u svom području«.

U §-u 7 stav 3 zakona o šumama od 21 XII 1929 god. nabrajaju se neki slučajevi javnoga interesa »kao što je interes opšte privrede, javne bezbjednosti, odbrane otadžbine ili zaštite klimatskih i higijenskih interesa i ekonomskih potreba nekoga kraja«.

Ni zakon o općem upravnom postupku od 9 XI 1930 god. ne nabraja, koji su sve interesi javni, niti daje definiciju ni pojam takvoga interesa. Taj ih zakon spominje na više mjesta (§§ 42 stav. 2, 70, tač. 2 stav 2, 75 stav 2, 119 stav 2, 128 stav 2, 136 stav 3 i t. d.). Ima ih dakle mnogo, a koje vrsti privrednih odnosa građana imaju da se svedu u domenu javnih interesa, o tom odlučuje u svakom konkretnom slučaju vlast prema prilikama i u duhu zakona, koji reguliše odnosnu upravno-privrednu materiju.

Pitanje je konkretno ovo: da li kakav interes privatnoga lica, koje ili mora (u slučaju nasljedstva, diobe suvlasništva) ili hoće da dijeli svoj šumski posjed, dolazi u sukob sa interesom zajednice ili interesom skupnosti, ukratko javnim interesom dotičnoga kraja, općine, banovine ili i države? U konkretnom slučaju može doći u pitanje interes opće privrede i ekonomska potreba kraja, u kojem se nalazi konkretna šuma, jer je za obranu zemlje, javnu sigurnost, klimatske i higijenske uslove posve irelevantno, nalazi li se šuma, kao nekretno dobro, u vlasništvu jednoga ili više lica i bilo koje vrsti lica. Interes opće šumske ili državne privrede (koja se sastoji samo u prirodnoj proizvodnji sirovine, drva) jest u tom, da se utvrdi, da li produkcija drva u svim šumama u državi dostaje za trajno pokriće potreba države na šumskim proizvodima ili ta produkcija ne dostaje, tako da se potrebno drvo mora uvažati iz inostranstva, te je prema tomu zbog zaštite javnog interesa potrebno da se i privatno lice ograniči u gospodarenju, pa prema tomu i u korišćenju sa svojom šumom tako, da se i u privatnim šumama gospodari potrajno i na što racionalniji način, kako bi se i općim potrebama državljana na drvu moglo trajno udovoljavati.

Postoji li kod nas potreba takovoga ograničenja privatnika u njegovom imovinskom pravu? Ne, jer po službenim statističkim publikacijama ne samo da možemo pokriti sve potrebe vlastite zemlje, već znatne količine i izvozimo iz zemlje.

Kako je sa drugim javnim interesom, t. j. ekonomskom potrebom odnosnoga kraja, u kojem se šuma nalazi? Smatram, da se ta potreba odnosi na drvo. Pita se, jesu li poljoprivreda (seljaštvo), obrt i industrija u podmiranju svojih potreba na drvu upućeni sasvim ili djelomično na konkretnu šumu (koja se dijeli), tako da bi za slučaj diobe šumskog posjeda na manje šumske posjede mogli doći u pitanje njihovi trajni ekonomski interesi? Ako su upućeni, tad je vlast već ranije barem pokušala propisati za takav još nerazdijeljeni posjed naročito gospodarenje zbog (potrajno gospodarenje) zaštite toga javnog ekonomskog interesa, a budućim vlasnicima može to isto pokušati propisati. Taj javni interes okolice može biti identičan sa interesom novih posjednika šume, jer im taj interes osigurava stalnu godišnju rentu.

Vlast gradi taj interes prema postotku šumovitosti kraja, prema konkretnom stanju šuma (ne samo one šume, koja se dijeli), prema lo-

kalnim potrebama na drvu i prema tomu ograničava jače ili slabije slobodnu raspoložbu sa privatnim šumama.

Potrebno je reći, da upravo taj javni interes — ekonomska potreba kraja, dakle lokalni ekonomski interes — nije dovoljno isproban u šumarskoj administrativnoj praksi. Zato sam upotrebio riječ »vlast može pokušati da propiše naročite gospodarske mjere«.

Vlasti, koje uvažuju taj interes po slobodnom nahodjenju, kao da smatraju suviše velikim zahvaćanjem u prava privatnika, kad bi mu propisale ograničeno (strogo potrajno) gospodarenje zbog podmirenja ekonomske lokalne potrebe oklice. Propisa o tom nema, niti su traženi ni doneseni.

Moje je mišljenje, da bi ih trebalo u prikazanom pravcu donijeti u vezi izmjene § 74 z. š., koji propisuje gospodarenje po privrednom planu.

Za sad ne može vlast uskratiti dozvolu za diobu šume zbog potrebe zaštite javnoga interesa, koji se sastoji u tom, da bi po izvršenoj diobi moglo doći u pitanje podmirenje lokalne ekonomske potrebe na drvu. To zakon (ni po riječima ni po smislu) i ne traži, već bez obzira na javne interese traži samo održanje trajnosti šumskoga gospodarstva, a o tom je već pobliže govoreno.

Što vidimo iz odredbe §-a 149 z. š.? Tkogod dijeli svoju šumu i šumsko zemljište, biva kažnjen, a osim toga sam će se akt diobe poništiti i izvršiti restitutio in integrum u slučaju, ako se s tim vraćanjem neće povrijediti prava trećih lica. Iz zvaničnoga komentara toga §-a z. š. izlazi, da dioba na osnovu građanskoga zakonika ne spada ovamo i da prema tome ne spada ovamo dioba u slučaju naslijeđa ili u slučaju dijeljenja suvlasničkih šuma. Ne može biti kažnjeno lice, koje je oporučno podijelilo svoju šumu na svoje nasljednike, ili lica, koja su razvrgla svoje suvlasništvo. Dakle, kad nema kazne, nema ni protuzakonitoga ili nedopuštenoga djela. Ne može se prema tomu dozvola za, recimo, administrativnu diobu imovine uskratiti zbog težnje vlasti da se sačuva integritet šumskoga posjeda u gospodarskom i upravnom pogledu. Vlast s tim ne može i ne smije prisiljavati nove posjednike na zajedničko gospodarenje, upravljanje i čuvanje razdijeljene šume.

Zadružno gospodarenje, uprava i čuvanje manjih šumskih posjeda poželjno je po zakonu o šumama (§§ 107 do 111) u cilju unapređenja šumarstva, ali nije propisano, već samo izuzetno (§ 108 i 180 z. š.). Može se iz toga zaključiti, da nema svrhe tražiti dozvolu za već izvršenu diobu po građanskom zakoniku, jer su dionici već stekli izvjesna prava ipso facto, kao zakoniti nasljednici ili suvlasnici stanovite stvari. Istom kad suvlasnik (posjednik) šume namjerava da svoju šumu potpuno ili dionu otuđi i, izradivši u tu svrhu skicu za parcelaciju, zatraži dozvolu upravne vlasti za diobu, postupa vlast po § 106 stav 3 z. š. odnosno primjenjuje sankcije iz § 149 z. š.

Pomenuti zakonski propis ne propisuje, kad će se dioba dozvoliti, već kad će se uskratiti, a za uskratu traži jedan tačno i jasno određen uslov, t. j.: »postoje li opravdani razlozi, zbog kojih bi, u slučaju diobe, mogla doći u opasnost trajnost šumskog gospodarstva«, pri čemu treba imati u vidu, radi li se o diobi šumskih posjeda ispod ili iznad 300 ha. Ako taj uslov postoji i valjano se stručno obrazloži, dioba će se uskra-

titi. Protiv odluke o uskrati pristoji nezadovoljnoj stranci pravo žalbe odnosno upravno-sudske tužbe.

Kako se stvarno primjenjuje propis iz § 106 stav 3. U većem dijelu države izgleda da ne dolazi do primjene.

U savskoj banovini malih i srednjih privatnih šumskih posjeda ima malo, jer je seljački šumski posjed većinom u kolektivnom vlasništvu. Veliki privatni šumski posjed nalazi se većinom na relativnom šumskom zemljištu i kod njega postoji tendencija na dijeljenje, koje se očituje u krčenju šuma u svrhu pretvorbe u drugu vrst kulture zbog velikih tereta i bojazni pred novom agrarnom reformom, a konačno i da se izbjegne jačem državnom šumskom nadzoru.

U dravskoj banovini ima najviše privatnih šuma (pojedinih privatnika, šumskih zadruga, dioničarskih ustanova). Šumsku površinu od 597.704 ha posjeduje preko 160.000 najviše malih, a tek nekoliko srednjih i velikih privatnih šumskih posjednika. Zato se u Sloveniji najčešće i najviše primjenjuje citirana zakonska norma (dioba zbog nasljedstva, dioba u porodici, prodaja šume zbog zaduženja, spekulacije i t. d.). Ali sudovi (zemljišno-knjižni), a isto tako i financijske vlasti (katastarska uprava) ne traže od stranke, koja povodom raznih pravno-gospodarskih raspoložbi dijeli svoj šumski posjed, da se iskaže sa dozvolom nadležne upravne vlasti za diobu svog šumskog posjeda. Zemljišno-knjižni sudovi ne traže naime tu dozvolu u slučaju nasljedstva ili razvrgnuća suvlasništva, već postupaju po odredbama općeg građanskog zakonika. dok u ostalim slučajevima stoje sudovi na stanovištu, da nije potrebna formalna dozvola upravne vlasti za diobu šumskog posjeda, kad se radi o diobi posjeda na cijele šumske parcele (komplekse), već da je ta dozvola potrebna samo u slučaju. kad se od šumskog posjeda, koji se sastoji iz dviju ili više parcela, cijepaju pojedine cijele parcele na dva ili više dijelova. Iz toga se može izvesti zaključak, da sudovi imaju u vidu odredbe zakona o katastru i uređenju zemljišnih knjiga, po kojima svaka katastarska ili gruntovna čestica čini za sebe jednu pravno-gospodarsku cjelinu, koja je u poslovnom prometu potpuno slobodna, t. j. s kojom njezin vlasnik može slobodno raspolagati bez prethodnih tehničkih (katastarskih) operacija (zasebna izmjera, prenos u zemljišnim knjigama i t. d.). Zato sudovi odmah provedu diobu odnosno parcelaciju šum. posjeda, kad se od jednoga šum. posjeda otuđuju pojedine čitave katastarske čestice.

S takvim je postupkom upravna vlast dovedena pred gotovu činjenicu. Upravna vlast ne može voditi brigu o namjeravanoj vlasničkoj raspoložbi pojedinaca sa svojim šumskim posjedom, da bi mogla da na vrijeme intervenira. U slučaju pravljenja oporuke to je često i nemoguće. Istom nakon stanovitoga vremena dozna upravna vlast za diobu, kad posjednik diobom novo-nastalih šumskih dijelova predloži upravnoj vlasti ili predlog o godišnjoj sječi na odobrenje ili kad joj dostavi osnovu o sječi na uvid, odnosno kad novi posjednik treba da od postignute kupovnine za prodano drvo plati u fond za pošumljavanje prinos od 0.5—2.5%, prema veličini šumske površine.

Upravna vlast postupa kao i ranije, imajući u svojoj evidenciji jedan nerazdjeljeni šumski posjed, ne uvažava traženje novog šumskog

posjednika, jer ne posjeduje dozvolu za diobu šumskog posjeda. Interesantno po tom naknadno zatraži od upravne vlasti dozvolu za diobu.

Banska uprava dravske banovine u ostalim slučajevima, kad stranka prethodno zatraži dozvolu diobe, primjenjuje odredbu iz § 106 z. š. shvaćajući ju suviše usko, isključuje iz njezine odredbe sve ono, što po njezinom mišljenju zakon po svojoj volji ne obuhvata, ma da obuhvata samim riječima, jer ta uprava vodi pri tomu brigu o zaštitnim šumama, o parcelaciji šuma zbog prodaje u špekulativne svrhe, o tom kakav je razmjer šume molioca prema njegovom ostalom posjedu. Zakon to ništa ne obuhvata ni po riječima ni po smislu. Zato takova primjena nije pravilna, jer nije uslijedila na osnovu zakonskoga ili autentičnoga tumačenja onog organa, koji je tu normu donio ili koji ju u pravilu donosi, a to je Narodno predstavništvo (tzv. autentična kritika ili ispravka ili emendacija). Jedino autentično (zakonsko) tumačenje ima formalnu obvezatnu snagu, obvezuje kao zakon, jer nije drugo nego zakon. Autentično tumačenje vrijedi i za protekle slučajeve (ima retroaktivnu snagu). Egzekutivna vlast, kad tumači svoju normu, tumači je autentično. Odredba iz § 106 nije norma izdana po Ministru šuma i rudnika.

Da bi se administrativna praksa uputila sigurnijim pravcem kod primjene konkretnoga propisa i s tim olakšalo i pospješilo pravno gospodarsko poslovanje, što važi naročito za Sloveniju, gdje ima preko 160.000 malih i srednjih šumskih posjednika, potrebno je prema izloženom dati upravnim vlastima načelne upute, dok se prilikom predstojećega novelisanja zakona o šumama može autentično protumačiti konkretni propis u pravcu, da se traženje odnosno davanje dozvole upravne vlasti za diobu šuma privatnih lica ograniči: a) na šume u površini iznad 300 ha, jer je takovo ograničenje u pravnoj i gospodarskoj vezi sa propisom iz § 74 z. š., po kojem privatna lica moraju sa svojim šumama gospodariti po privrednom planu, ako su im šume veće od 300 ha;⁵ b) za privatne šume ispod 300 ha, koje su oblasno proglašene zaštitnima ili su opterećene šumskim servitutima, dakle koje zbog toga stoje pod osobitim javnim nadzorom u smislu § 56 z. š., jer je za takve šume bez obzira na površinu propisano gospodarenje po načelu stroge trajnosti odnosno po privrednom planu (§ 57 z. š.).

Isto je tako potrebno dovesti u sklad propis iz § 149 z. š. (sankcije za slučaj nedozvoljene diobe) sa propisima o. g. z. u pogledu nasljedstva i razvrgnuća zajednice dobara.

Konkretno, §-u 106 z. š. mogu se dodati nova dva stava, koji bi glasili:

a) »Dozvola vlasti za diobu šuma i šumskoga zemljišta privatnih lica, kojih šume ne stoje pod naročitim javnim nadzorom, nije potrebna za šume i šumska zemljišta ispod 300 ha, dok je za šume i šumska zemljišta iznad te površine potrebna dozvola vlasti u svakom slučaju bez obzira, da li se šuma i šumsko zemljište sastoji iz jednoga ili više prostorno odvojenih dijelova, jedne ili više katastarskih čestica«.

b) »Dozvola za diobu šuma i šumskoga zemljišta nije potrebna za slučaj nasljedstva i razvrgnuća zajednice po odredbama građanskoga zakonika.«

⁵ Dakle za šume ispod 300 ha nije potrebna takova dozvola.

Povodom pitanja, nalažu li već danas šumsko-politički obziri u Jugoslaviji, da se predstojećim noveliranjem zakona o šumama ograniči dioba privatnih šuma jače nego je predloženo, mogu reći, da jače ograničenje može uslijediti samo uporedo sa pojačanjem šumsko-privrednih mjera u privatnom šumskom gospodarstvu i to onda, kad uspije za sav privatni šumski posjed (dakle i za šume ispod 300 ha površine) propisati gospodarenje po privrednom planu. Jedno je sa drugim u kauzalnoj vezi. U tom se slučaju može ograničiti dioba do takovih šumskih površina, na kojima je još moguće potrajno šumsko gospodarenje. Za najveći se dio države ne može skoro to pojačanje preporučiti, jer ne postoje za to potrebne kulturno-gospodarske pretpostavke. Naročitih poteškoća nema da se već danas za seljački mali privatni šumski posjed u Sloveniji i djelimično u Hrvatskoj, a s vremenom i u drugim krajevima, propiše preborno gospodarenje.⁶ Kako se pri tome radi o znatnom ograničavanju privatne svojine, trebaće prije toga pobliže tačno fiksirati, koji javni interesi to traže, da se ne dođe u sukob sa općim građanskim zakonom odnosno Ustavom.

U dravskoj je banovini, koja je pokrenula ovo pitanje, šumska privreda na razmjerno najvišem stepenu razvoja, jer je u liberalnom ekonomsko-društvenom svjetskom sistemu nestalo u toj banovini kolektivnih šuma i one su prešle u individualno vlasništvo, u kojem su sačuvane i njegovane bolje nego u kolektivnom vlasništvu, što je posljedica u prvom redu geografskog položaja odnosno kulturnog razvitka u Sloveniji, dok bi u većem dijelu države takvi posjedovni odnosi, kad bi naglo do njih došlo, mogli biti katastrofalni za šume. U toj će se banovini šume i dalje dijeliti, ali se mora insistirati na tome, da se šume na apsolutnom šumskom tlu održavaju.

Résumé

L'auteur montre un problème surgissant de quelques stipulations de notre Loi forestière qui ont à régler la question du partage éventuel des forêts appartenant aux particuliers. Il propose enfin un amendement de ces stipulations.

⁶ Vidi Mitteilungen des Krainisch-Küstenländischen Forstvereines, XXXI svez. 1913. god., str. 54—55.

Ing. S. OMANOVIĆ (SARAJEVO):

TIPIČNE VRSTI KONIFERA U KRAJEVIMA ZAPADNE SRBIJE

(QUELQUES CONIFÈRES TYPIQUES DE LA SERBIE OCCIDENTALE)

Dr. Frant. Novak, profesor iz Praga, imao je priliku da obide u god. 1925. i 1926. neke krajeve zapadne Srbije, naročito srez zlatiborski, užički i račanski, pa je tom prilikom zapazio, da u ovim krajevima rastu tipične forme smreke, jele, omorike, bijelog i crnog bora. U svojoj brošuri od 15. oktobra 1926. g. »Ad florae serbicae cognitionem additamentum primum« navodi morfološke i fiziološke razlike između pojedinih forma tih četinjara, koje tu rastu na izrazito serpentinskom zemljištu.

Profesor Novak našao je sjeverno od grada Kraljeva svuda iznad 860 met. nadmorske visine tipičnu formu smreke *Juniperus oxycedrus* (Ceder-Wachholder). Dao joj je ime *Juniperus oxycedrus* »parvifolia«. Na kamenitoj sjevernoj strani brda »Oštra čuka« južno od grada Kraljeva pronašao je tu formu smreke, gdje raste na izrazito serpentinskom tlu, a razlikuje se od obične smreke (*Juniperus oxycedrus*) po tome, što ima kraće iglice (8—10 mm), dok obična smreka može imati iglice duge do 16 mm. Kod ove smreke po profesoru Novaku lišće je kruto i oštrije bodljikavo. Iglice su na gornjoj strani jednom žilom (prugom) na dvoje rascijepljene, dok je inače gornja strana iglica plavkasto-bijela sa zelenom uzdužnom prugom. Plod je kod pronađene smreke okrugao, rumenkast i sjajan, dak je kod obične smreke mastan i smeđe-crvenkaste boje.

Poznato je, da smreka raste na kršu i da je *Juniperus oxycedrus* izrazita biljka mediteranske klime, dakle našeg Primorja, Dalmacije i južne Hercegovine, dok po Novaku kratkolisnata smreka raste, kako je gore navedeno, na serpentinu i na većoj nadm. visini (iznad 860 m). Po mome mišljenju ne bi se ova kratkolisnata smreka morala učvršćavati u tipičnu formu, a da ona ima kraće iglice, razlogom je okolnost, da njoj s obzirom na stojbinu, gdje raste, nije potrebna tolika inspiracija zračne vlage, kolika je potrebna mediteranskim smrekama, koje gotovo sve imaju duge i dosta razvijene četinje sa mnogobrojnim asimilacionim organima.

Vrijedno je dakle spomena, da ova vrsta četinjara raste i na serpentinu u zapadnoj Srbiji, dok je do sada bila poznata kao biljka krša.

Jelu (*Abies pectinata*) naziva Novak sinonimom »*Abies alba*«, pa kaže, da je ima na serpentinu u tipičnoj formi na brdu Ravni stô južno od Kraljeva na nadmorskoj visini od 1250—1550 met. i na zasjenjenim sjevernim stranama brda Tornika (Zlatibora 1300—1550). U svojoj brošuri nije naveo, pa čemu se ova tipična vrsta jele razlikuje od obične jele, koja na pr. raste u istočnoj i srednjoj Bosni. Trebalo bi dakle ispi-

tati ovu tipičnu vrstu jele, da bi se mogao donijeti sud, da li se tu faktično radi o nekoj tipičnoj vrsti abijetineja.

U svojoj brošuri Dr. Novak navodi, da je pronašao Pančičevu omoriku na kršu u zasjeni sjeverno nad Crvenom Stijenom i selom Rastištem nedaleko varoši Bajina Bašta, na nadmorskoj visini od 1000 do 1200 met. i to usmjesi omore, crnog bora i bukve, a na površini od 30 ha (po ing. Smiljaniću). Nepobitna je činjenica, da se ovdje radi o omoriki, koju je P a n č i ć otkrio i prvobitno (u svome djelu: »Eine neue Conifere in den östlichen Alpen, Beograd 1876.«) nazvao »Pinus omorica«, pa je jasno, da se ovdje ne radi o nekoj posebnoj vrsti Pančičeve omorike.

Kustos zemaljskog muzeja u Sarajevu g. M a l y navodi u svojoj brošuri »Beiträge zur Kenntnis der Picea omorica«, da se ova prirodna rijetkost četinjara nalazi na više mjesta u Bosni i to u srezovima: rogatičkom, višegradskom, fočanskom i srebreničkom, pa je tačno označio i mjesta, gdje se nalazi, a spomenuo je i mjesto Rastište, tako da otkriće profesora Novaka nije nikakva nova stvar.

God. 1871. Pančić je mislio, da ova nova vrsta konifera predstavlja jednu posebnu vrstu jele. Tek je kasnije tačnijim ispitivanjem utvrdio, da je ovo posebna vrsta omorike. Pančić ju je našao prvi put kod Zaovine u srezu bajinobaštanskom. Već tada spominje on kao njena nalazišta: Crvenu Stijenu, Janjac nad Štulom u srezu bajinobaštanskom i Semeć u srezu rogatičkom. On je naziva narodnim imenom »omorika« (Pinus omorica) za razliku od Pinus orientalis, koji ima slične osebine i raste na Taurusu i Kavkazu u gustim sklopovima. Nadalje navodi Pančić, da je ova konifera bila nekad vrlo rasprostranjena, ali je radi svoje dobre kvalitete brzo istrijebljena, naročito po Mlečanima kao drvo za vesla (brodogradnju). Ovo se mišljenje Pančića ne može uzeti kao mjerodavno, jer po W e t t s t e i n u, W e b e r u i K o š a n i n u izlazi, da su u tercijerno doba postojale omore, koje su bile slične ostacima Piceae omoricae i Piceae ajanensis, koja raste u Sibiriji i Japanu, po čemu se može pouzdano ustvrditi, da je Picea omorica Pančić postojala prije morena (ledenjaka). U tercijerno doba vladala je u Evropi, sjev. Aziji i sjev. Americi na podnožju brda tropska klima. Nastupanjem morena i ledenog doba bile su te biljke više potisnute na jug, pa su najosjetljivije od njih stradale i sasna uništene. Na brdima Balkana, na obalama Jadrana neke su se biljke zadržale, jer nije bilo velikog leda (morena). Među druge četinjare, koji su preživjeli ovo tercijarno doba, spada po profesoru Košaninu i Pinus leucodermis (munika) i Picea omorica Pančić. Munika se danas nalazi u većim skupinama na kršu sreza konjičkog (Prenj), sreza trebinjskog (Štirovnik-Orjen nad Dubrovnikom) i sreza mostarskoga (Čvrstica, Prenj, Porim).

Prema ovome izlazi, da je Picea omorica Pančić s obzirom na svoja nalazišta (na vrlo strmenim stranama) faktično preostala iza tercijarnog doba, te da se nalazi u izumiranju.

U svojoj brošuri Dr. Novak spominje i tipičnu vrstu omorike Picea vulgaris (excelsa), pa kaže da je vrlo rijetka četinjača na serpentinskom tlu i nalazi se sjeverno na brdu Torniku (Zlatibor) na nadmorskoj visini od 1100—1550 met.

Iz literature znamo, da ova četinjača raste na svježem i vlažnom tlu, jer ima vrlo dobro razgranjeno postrano korijenje, te da ne traži

(kao ni crni bor) duboko tlo, pa zato može da uspijeva i na kršu i na pješčanom tlu, pa prema tome i na vrlo mršavom serpentinu. Trebalo bi dakle potanje ispitati omoriku na Zlatiboru, kako bi se utvrdilo, da li se tu radi o posebnoj »tipičnoj vrsti« ili je to naša obična omora, poznata pod imenom *Picea excelsa* dotično *Picea vulgaris* (po Beissneru).

I za bijeli ili obični bor (*Pinus silvestris*) kaže profesor Novak, da ga ima dosta na serpentinskim brdima Zlatibora, ističući to kao važnu činjenicu. Po mome mišljenju ovu bi vrstu bora trebalo s obzirom na morfološke i fiziološke osobine detaljno ispitati, jer nije isključeno, da anatomska građa iglica i šišarica varira kod običnog (bijelog) bora, koji se, kako znamo, rasprostire u geografskom pogledu po raznim krajevima svijeta. Ima ga i u toploj klimi Španije kao i u najstudenijim krajevima Rusije i Sibirije (Lapland), a jednako i na raznim nadmorskim visinama počevši od 350 pa sve do 2000 m (Pireneji). Nadalje je poznato, da se ova vrsta lako prilagođuje boniteti tla, pa je jednako otporna i protiv studeni i protiv toplote. Raste i na teškom tlu (ilovači) i na pijesku i na močvarnom zemljištu. Sve ove dobre osobine s obzirom na stožbinu govore, da bi mogao dobro uspijevati i na mršavom serpentinskom zemljištu, koje se vrlo teško rastvara.

Dolazimo do jedne posebne vrste bijelog bora, koju je profesor Novak nazvao *Pinus silvestris »decumbens«* i za koju vrstu kaže, da je ima u mjestu Zborište, na granici Bosne na Mokroj gori, na nadmorskoj visini od 1540 do 1560 m. Za razliku od običnog (bijelog) bora ovaj bor ima po Novaku kraće iglice (2.50 do 3 cm), gušće poredane, oštrije nazubljene i često zavijene. Smolni su hodnici često na periferiji epiderme (tjemice) ili su u sredini parenhima (srčike). Šišarice stoje da kraćem dršku i svuda su naokolo dobro razvijene. Za ovaj bor Novak kaže, da slični na *Pinus pumilla* (klekovinu), kojeg su šišarice jajaste, okrugle i tupe, usadene među granama i uspravne, a pošto se raspanu, vise horizontalno. U apofizi je ekscentrični pupak, pa se od običnog bora dobro razlikuje anatomijom i bojom iglica, korom i šišaricama.

Za crni bor (*Pinus nigra*, p. *laricio austriaca*) tvrdi profesor Novak, da se nalazi svuda na Zlatiboru, a naročito na sjevernim ekspozicijama i to u tipičnoj formi. Ta tipičnost postoji u anatomiji stabla i kore, koja je pepeljaste boje. Ima ravne i kraće iglice (5 do 7 cm). Snopići su sklerenhimatični pod epidermom u 2 do 3 reda poredani. Šišarice imaju manju apofizu, ljuske su na vrhu okrugle, a prema bazi malo odujljene. Ovog bora po prof. Novaku ima svuda od 750 do 1150 met. nadmorske visine, a osobito na južnim stranama brda: Gole glave, Prepešlišta, Trnjaci, Visa i Viogora.

Da bi se utvrdile činjenice, da se ovdje ne radi o nekoj osobitoj vrsti crnog bora, navodim da je već *Neilreich* označio *P. laricio austriaca* istovjetnim sa *Pinus laricio* *Poiret*, koji raste na Korzici, dakle na dva sasvim suprotna geografska položaja. Pa i *Halsky* je *Pinus l. austriaca* svrstao zajedno sa *P. laricio* *Arnold*, označivši ih kao sinonime, jer nemaju nikakve posebne morfološke i biološke razlike.

Botaničari su proučavali anatomiju iglica sa četiri vrste crnog bora (*P. l. austriaca*, *P. poiretiana*, *P. pallasiana* i *P. Salzmani*), pa je nađena veoma mala razlika u debljini iglica, koja je za sve četiri vrste poprečno 1.50 do 2 mm. Detaljnom anatomsom analizom utvrđena je

debljina iglica za prvu vrstu sa 1.20, za drugu sa 1.28, za treću sa 1.48 i za četvrtu sa 1.50 mm.

Istraživanjem šišarica ovih vrsta bora ustanovljeno je da pupak (Nabel) gornjih i srednjih apofiza može biti oštar ili tup u sve četiri specije ovih borova, a isto tako može biti i apofiza razno razgranjena. Dužina šišarica varira između 4 do 5 cm (kod P. l. Poirret duge su 5 cm, a kod P. Salzmani 4 do 5 cm).

Što se tiče smolnih kanala, oni mogu biti različiti. Crni bor iz Španije ima 12 do 14, sa Korzike 7, a iz južne Francuske 10 cm, pa uza sve to ništa na stvari ne mijenja, da se sve te vrste smatraju kao sinonimi crnog bora (*Pinus laricio austriaca*).

P. l. Poirret raste samo na silikatima (kremenu), a P. l. nigra na kršu. *Pinus nigra* dijeli se u dvije rase i to na P. *austriaca* Höss i P. *nigricans* Host. Prva raste u Austriji, Italiji, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini i ima izdanke tupe i sivo-smeđe. Ovo je podrasa P. *dalmatica*, koja raste na kršu i ima kratke šišarice i igle. Druga je rasa jednaka vrsti P. *Pallasiana* (Lambert), gdje su jednogodišnji izdanci sjajno žuti, smeđi, pa čak i narančasti. Raste na južnom Balkanu (Grčka i Kreta), u južnoj Rusiji, u Japanu, u Maloj Aziji i na Etni.

Sve ove neznatne morfološke i anatomske osebine svih pobrojanih vrsta trebalo bi uzeti u obzir, da se mogne izreći sud o tipičnoj formi *Pinus nigra* na Zlatiboru. Novak je u više mahova naglasio, da navedene vrste četinjara rastu na serpentinu vrlo rijetko.

Résumé

L'auteur fait rapport d'une oeuvre de professeur Frant. Novak de Prague sur la flore serbe (*Ad florae serbicae cognitionem additamentum primum*, Prague 1926). En critiquant les conclusions de ce botanicien tchèque quant à l'appartenance systématique de quelques espèces d'arbres et d'arbustes, l'auteur en conseille un peu de précaution.

Инг. НИКОЛА ШАЛАЈЕВ (БЕРОВО):

ОГЛЕДИ НА ПОШУМЉАВАЊУ ГОЛЕТИ (EXPERIENCES DANS LE REBOISEMENT DES TERRAINS DÉNUDÉS)

У »Шумарском листу« бр. 4—6 за 1934 год. у чланку г. инж. Љ. Марковића »Зајчев рид. Огледи на пошумљавању аридних голети југа« били су приказани опити око пошумљавања голети са багремом, јасеном, гледичијом, јавором-негундо и белим дудом. На крају чланка аутор је изложио своје закључке и нашао, да је боље резултате дало сађење на преораном делу опитног поља без копања јама. Пошто су код Берова год. 1933-35 на месту зв. »Ујевац« исто тако вршени опити око пошумљавања голети, при чему су сађене не само листаче него и при и бели бор, то није без интереса приказати резултате ових радова, нарочито у односу са бором. Ово је интересно и стога што се климатске и теренске прилике »Зајчева рида« и »Ујеваца« у многим разликују. »Зајчев рид« има дубоко тло од песковите иловаче на језерском шљунку, а надморска висина износи 295 мт. »Ујевац« има висину до 966 мт., а тло планинско, »скелетно«, већином плитко или средње дубине на подлози од шкриљаца.

Огледна поља налазе се на брду, које се диже изнад Берова са западне стране варошице. Својина је општине Беровске. Раније је брдо служило за испашу стоке. Оно је огранак Малешке планине. Да се види утицај експозиције, на брду су постављена два огледна поља: на северо-источној и југо-западној страни. Земљиште је већином иловасто, затворено, чоколадне до црне боје, доста тешко. Настало је распадањем шкриљавог камења. По педолошкој класификацији ово се земљиште може уврстити у тип планинских скелетних земљишта, код којих је педолошки тип слабо изражен. Земљиште садржи разне количине одломака стена и по дубини је врло различито. На неким местима стена готово излази на површину, а по малим удолицама и низинама дубљина тла достиже 0.5 мт. и више. Подлога тла је модро зеленкасти филит и жути кристаласти шкриљци. Као остатак бивше вегетације треба споменути смреку. Трава има око 40 врста, већином из породице »Gramineae« и »Compositae«. Надморска висина поља износи приближно 945 до 960 мт. Југо-источно поље пресечено је двома јаругама, а и на северо-западном пољу има такође 4 мање јаруге. Клима — континентална, промењена утицајем планина — припада егејско-источном типу климе. Према подацима кишомерне станице у Берову воденог талога било је: 1932 год. 632 мм., 1933 год. 625 мм., 1934 год. 480 мм., 1935 год. 566 мм., 1936 год. 720 мм. Талог се доста равномерно расподељује на зиму, пролеће, лето и јесен, али лети киша пада већином као ретки јаки пљускови, при чему суша може да траје чак до 1—1½ месеца. Зиме, као напр. зима 1932-33 год., бивају доста јаке, тако да снег лежи још у току марта. Површина северо-западнoг поља износи 10.500 м², југо-источнoг 9.500 м².

На оба поља у току марта и априла 1934 год. извршено је пошумљавање садњом у јаме, у јарке и под гвоздени колац. Јарци 70 см.

ширине и 50 см. дубине ископани су на одстојању од 4 мт., а између јарака направљене су јаме дубоке 50 см. на одстојању од 1,5 мт. Рад је извршен по надничарима, за чију је исплату као и за ограђивање поља одредила кредит Кр. Банка Управа у Скопљу. Саднице су донешене из шумског расадника у Берову, чија надмор. висина износи око 830 мт. и који је удаљен 2 клм. од огледног поља. Семе црног и белог бора за производњу садница сакупљено је по Малешкој планини, семе багрема делом је сакупљено у Берову а делом добивено из Криве Планине. Семе јавора нег. и јасена ам. купљено је од друштва »Шума«, а дудово семе примљено је из Новог Сада од дирекције Свиларства. Саднице су у расаднику заливане, прашене и плевљене. Пикиране борове саднице узете су са теренског пикиришта, које има доста тешко глинасто тло. Одмах по ископању саднице су стављене у канте са балегом и водом и у истим кантама донешене су на место сађења. При сађењу сваки је радник узимао мањи број садница, да се не би корен осушио на сунцу и ветру. Садња под колац вршена је на поновно изораном земљишту, које је после орања још и издрљано. Сем наведених садница посађено је и 400 ком. букових садница, које су израсле из семена у шуми. 2. јула и 12. октобра поља су прегледана, на резултат прегледа види се из таблица бр. 1 и бр. 2.

Како се види из таблица, код бора пр. и белог, сађеног на изораном под колац, видимо слабо опадање броја живих садница. Код пикираног бора опадање је веће, нарочито на северној страни. Успех садње и изглед садница пикираног пр. бора слабији је него код непикираног. Узрок је тај, да су пикиране саднице пресађиване двапут, услед чега се слаби корен. Пикирати бор без опасности да се корен не оштети, може се само на лакој песковитој, доста дубокој тлу, а пикирање на глиновитој тли изазива савијање корена, које после негативно утиче на развој садница. Бели бор има добар изглед и прираштај. Опадање је нешто веће на јужној страни. Код сађења у јаме и јарке опажа се повећање броја осушених садница за рачун слабих. Према томе слабе саднице делом нису издржале летњу сушу, па су угинуле. Једногодишњи пр. бор, и ако је начин садње под колац за њега повољнији, јер има краћи корен, показује слаб успех. Узрок је у томе, што је скоро изорано земљиште покретно, лако га односи киша, те малене саднице једногодишњег бора одлазе с водом или им се корен оголи. На стабилнијем тлу и на релативно равном месту, где вода не делује јако, успех садње једногодишњег бора мора бити много бољи. Багрем, који је сађен једно- и двогодишњи и пикиран, показује добре резултате. Слабији је двогодишњи непикирани багрем и то услед тога, што је био слаб и у расаднику. Говорећи уопште, багрем се лепо прима на голетима, али постоји сумња, дали ће се добро развијати и прирашћивати у старијим годинама на мршавом и плитком тлу голети са каменитом подлогом. Ту сумњу потврђује култура багрема из 1932 год. на доста плитком тлу на голети села Владимирова: до сада већ 10% овога багрема осушило се. Култура багрема из 1931 год. на »Ујевцу« има просечну висину свега 128 см. и ако улази у шесту годину живота. Могуће овде игра улогу надморска висина и начин садње у јаме на одстојању од 2×2 мт. Багрем увек боље расте на логим странама јаруга, на бујичним теренима, где је тло дубоко, а трава не смета да се корење багрема развија и не одузима влагу горњем слоју тла. Багрем је осетљив на екстреме

Таблица бр. 1.
Садња у пролеће 1934 г.

Северо-западно поље.

Врсте дрвећа	Датум инвентара	Категорија			Свега засађено	Категорија			Свега живих
		I	II	III		I	II	III	
		садница				у %			
бор црни 2-г. непикир. на изораном	2-VII-34 12-X-34	22 30	90 105	1888 1865	2000	1.1 1.5	4.5 5.2	94.4 93.3	98.9 98.5
бор црни пикиран на изораном	2-V 1-34 12-X-34	98 140	102 101	800 759	1000	9.8 14.0	10.2 10.1	80.0 75.9	90.2 86.0
бор бели 2-г. непикиран на изораном	2-VII-34 12-X-34	8 10	9 12	183 178	200	4.0 5.0	4.5 6.0	91.5 89.0	96.0 95.0
бор црни 1-год. на изораном	2-VII-34 12-X-34	168 190	— —	32 10	200	84.0 95.0	— —	16.0 5.0	16.0 5.0
багрем 2-г. пикиран на изораном	2-VII-34 12-X-34	7 11	17 12	176 177	200	3.5 5.5	8.5 6.0	88.0 88.5	96.5 94.5
багрем 2-г. непикиран на изораном	2-VII-34 12-X-34	34 35	45 16	121 149	200	17.0 17.5	22.0 8.0	61.0 74.5	83.0 82.0
багрем 1-год. на изораном	2-VII-34 12-X-34	7 10	11 7	82 83	100	7.0 10.0	11.0 7.0	82.0 83.0	93.0 90.0
јавор амер. 1-год. на изораном	2-VII-34 12-X-34	3 4	25 23	172 173	200	1.5 2.0	12.5 11.5	86.0 86.5	98.5 98.0
дуд бели 2-год. на изораном	2-VII-34 12-X-34	9 10	5 —	186 190	200	4.5 5.0	2.5 —	93.0 95.0	95.5 95.0
Гледичија 1-год. на изораном	2-VII-34 12-X-34	1 13	199 187	— —	200	0.5 6.5	99.5 93.5	— —	99.5 93.5
јасен амер. 1-год. на изораном	2-VII-34 12-X-34	4 8	3 5	93 87	100	4.0 8.0	3.0 5.0	93.0 87.0	96.0 92.0
бор црни 2-год. у јамама	2-VII-34 12-X-34	10 25	33 20	197 195	240	4.2 10.4	13.7 8.3	82.1 81.3	95.8 89.6
бор црни 2-год. у јарцима	2-VII-34 12-X-34	23 33	59 30	268 287	350	6.5 9.4	17.0 8.6	76.5 82.0	93.5 90.6
буква (природ. саднице из шуме на изораном	2-VII-34 12-X-34	94 102	— —	106 98	200	47.0 51.0	— —	53.0 49.0	53.0 49.0

Таблица бр. 2.
Садња у пролеће 1934 г.

Југо-источно поље.

Врсте дрвећа	Датум инвентара	Категорија			Свега засађено	Категорија			Свега живих
		I	II	III		I	II	III	
		садница				у %			
бор цр. 2-г. непикир. на изораном	2-VII-34 12-X-34	41	81	878	1000	4.1	8.1	87.8	95.9
		51	70	879		5.1	7.0	87.9	94.9
бор цр. пикир. на изораном	2-VII-34 12-X-34	22	20	108	150	14.7	13.3	72.0	85.3
		24	55	71		16.0	36.6	47.4	84.0
бор бели 2-г. непик. на изораном	2-VII-34 12-X-34	12	11	177	200	6.0	5.5	88.5	94.0
		17	14	169		8.5	7.0	84.5	91.5
бор цр. 1-г. на изораном	2-VII-34 12-X-34	143	—	57	200	71.5	—	28.5	28.5
		160	—	40		80.0	—	20.0	20.0
багрем 2-г. непикир. на изораном	2-VII-34 12-X-34	13	21	66	100	13.0	21.0	66.0	87.0
		20	20	60		20.0	20.0	60.0	80.0
багрем 1-г. на изораном	2-VII-34 12-X-34	4	7	89	100	4.0	7.0	89.0	96.0
		6	7	87		6.0	7.0	87.0	94.0
багрем 2-г. пикир. на изораном	2-VII-34 12-X-34	1	17	82	100	1.0	17.0	82.0	99.0
		7	1	92		7.0	1.0	92.0	93.0
јавор ам. 1-г. на изораном	2-VII-34 12-X-34	24	26	50	100	24.0	26.0	50.0	76.0
		29	6	65		29.0	6.0	65.0	71.0
дуд бели 2-г. на изораном	2-VII-34 12-X-34	7	17	76	100	7.0	17.0	76.0	93.0
		7	1	92		7.0	1.0	92.0	93.0
гледичија 1-г. на изораном	2-VII-34 12-X-34	8	92	—	100	8.0	92.0	—	92.0
		8	92	—		8.0	92.0	—	92.0
јасен ам. 1-г. на изораном	2-VII-34 12-X-34	8	10	68	87	10.3	11.0	78.7	89.7
		9	10	68		10.3	11.0	78.7	89.7
бор цр. 2-г. у јамама	2-VII-34 12-X-34	6	25	144	175	3.5	14.2	82.3	96.5
		11	25	139		6.3	14.2	79.5	93.7
бор цр. 2-г. у јарцима	2-VII-34 12-X-34	2	18	261	281	1.1	6.4	92.5	98.9
		9	20	252		3.2	7.1	89.7	96.8
буква (прир. саднице из шуме на изор.)	2-VII-34 12-X-34	105	—	95	200	52.5	—	47.5	47.5
		110	—	90		69.0	—	31.0	31.0

температуре: 8. јула 1932 год. кора му је сва попуцала и једва да се није осушио. Осетљив је багрем и на коров, нарочито у младости; најмања трава већ му смета у развијању и прирасту. На југо-источном пољу, како то и треба очекивати, багрем је бољи: просечна му је висина овде 134 см., а на северо-западним 123 см. У току рашћења није се опажала разлика у прирасту багрема, који је сађен као пикиран, непикиран, једно- и двогодишњи и сада је просечна висина дрваца једнака. Јасен црни примио се добро, али прирашћу је слабо. Дуд страдава од мрза, јер је надморска висина неповољна за њега. Јавор негундо страдао је, како изгледа, од мрза, те је сада на југо-источном пољу остало живих свега 19 комада. Гледичију су 1934 год. огризли зечеви. Стога је у таблицама метнута у категорију слабих садница. Сада се гледичија полако поправља. Природне букове саднице, ископане у шуми, показују просечни успех од 30% примања. Боље су се примиле на северном пољу, где % примања износи 50%. Успех у садњи ових садница у многим зависи од брижљивости при њихову копању у шуми. Категорије I, II и III у таблицама значе: I — осушене, II — слабе и III — здраве саднице.

Утицај и а ч и н а садње црно-борових садница, које нас највише интересују, огледа се из следећих бројака:

Просечна висина садница у см. измерена на дан 31. V. 1937:		
	северо-зап. поље	југо-источно поље
садња под колац на изораном	76	75
садња у јаме	67	57
садња у јарке	65	60

Из ових бројака видимо, да је просечна висина садница сађених на преораном под колац већа за 10 см. на северо-падном пољу и за 16 см. на југо-источном пољу него код садница сађених у јарке и јаме. Одмах се ставља питање, зашто је то, кад знамо, да је тло у јарцима и јамама прерађено на дубину од 50 см., т. ј. на дубину трипут већу од изораног слоја? Узрок је сигурно у томе, што је код садње на изораном под колац цела површина земљишта била прерађена, преорана и после (лети) опрашена. На тај начин горњи слој земљишта био је у рахлаћеном стању, те је било спречено испаривање и конкуренција од стране корова. Цео слој земљишта, у коме се налази корење, имао је сачувану влагу преко лета и користио се њоме у пуној мери. Једном речи — овде је у целости примењена метода »сувих култура«, о којима је детаљно писао инж. Ђорђе Бурлаков у »Шумарском листу« за 1929 год. бр. 6 и 7. Друкчије стоји ствар са јамама и јарцима. Овде је између јама и јарака јак коров, земљиште је збијено, јер је рахлаћена само мала површина јаме или јарка око саднице. Сигурно је, да коров својим густим и многобројним корењем црпи влагу и из опрашеног простора око саднице, смањујући тим резерве воде у тлу, а и испаривање неопрашеног простора међу јамама много је веће. Споменута метода »сувих култура« може се примењивати и у реонима са климом сувљом од климе Берова. Само, тако рећи, треба појачати ову методу, т. ј. дубље изорати земљиште, извршити дупло орање — једно у јесен, друго у пролеће. Прашење треба обавити раније и опрашити по потреби 2—3 пута у лето. Ако се сади бор, треба нарочито пазити, да се садња обави рано с пролећа, када се поуздано зна, да вегетација још није почела. Саднице, чим се ископају, треба да се ставе у канте са балегом и водом и да у

Таблица бр. 3.
Садња у јесен 1934 г.

Северо-западно поље.

Врсте дрвећа	Датум инвентара	Категорија			Свега засађено	Категорија			Свега живих у %
		I	II	III		I	II	III	
		садница				у %			
бор црни 2-год. на изораном	11-VI-35 5-X-35	117 142	61 40	822 818	1000	12 14	6 4	82 82	88 86
бор црни пикиран на изораном	11-VI-35 5-X-35	77 77	34 12	89 111	200	39 39	17 6	44 55	61 61
бор црни 1-год. на изораном	11-VI-35 5-X-35	66 84	42 10	92 106	200	33 42	21 5	46 53	67 58
бор црни 2-год. у јарцима	11-VI-35 5-X-35	9 9	12 10	119 121	140	6 6	9 7	85 87	94 94
бор црни 2-год. у јамама	11-VI-35 5-X-35	10 15	19 11	66 69	95	11 16	20 12	69 72	89 84
бор црни 3-год. у јарцима	11-VI-35 5-X-35	7 7	4 —	31 35	42	17 17	10 —	73 83	83 83
бор црни 3-год. у јамама	11-VI-35 5-X-35	183 183	16 —	36 52	235	78 78	7 —	15 22	22 22
багрем 1-год. на изораном	11-VI-35 5-X-35	114 117	47 52	339 331	500	23.0 23.4	9.4 10.4	67.6 66.2	77.0 76.6
јавор 1-год на изораном	11-VI-35 5-X-35	20 22	5 2	175 176	200	10 11	2.5 1.0	87.5 88.0	90.0 88.0
јасен амер. 1-год. на изораном	11-VI-35 5-X-35	28 33	13 14	159 124	200	14 16	6.5 22	79.5 62.0	86 84
дуд бели 1-год. на изораном	11-VI-35 5-X-35	31 36	14 10	155 154	200	15.5 18.0	7 5	77.5 77.0	84 82
буква (при- родне саднице из шуме	11-VI-35 5-X-35	37 60	18 9	45 31	100	37 72	18 —	45 28	63 28

Таблица бр. 4.
Садња у јесен 1934 г.

Југо-источно поље.

Врсте дрвећа	Датум инвентара	Категорија			Свега засађено	Категорија			Свега живих у %
		I	II	III		I	II	III	
		садница				у %			
бор црни 2-год. на изораном	11-VI-35 4-X-35	303 393	47 28	600 529	950	32 41	4 3	64 56	68 59
бор црни пикиран на изораном	11-VI-35 4-X-35	41 62	1 3	158 135	200	20 31	0.5 2.0	79.5 67	80 69
бор црни 1-год. на изораном	11-VI-35 4-X-35	111 176	26 —	63 24	200	55 88	13 —	32 12	45 12
бор црни 2-год. у јарцима	11-VI-35 4-X-35	4 5	9 3	133 138	146	3 4	6 2	91 94	97 96
бор цр. 2-год. у јамама	11-VI-35 4-X-35	2 10	13 9	79 75	94	2 11	14 9	84 80	98 89
бор црни 3-год. у јарцима	11-VI-35 4-X-35	25 25	— —	17 17	42	60 60	— —	40 40	40 40
бор црни 3-год. у јамама	11-VI-35 4-X-35	192 203	11 —	32 32	235	82 86	5 —	13 14	18 14
багрем 1-год. на изораном неорезан	11-VI-35 4-X-35	37 37	29 29	184 184	250	15 15	12 12	73 73	85 85
багрем 1-год. на изораном орезан	11-VI-35 4-X-35	27 36	5 9	218 205	250	11 14	2 4	87 82	89 86
јавор нег. 1-год. на изораном	11-VI-35 4-X-35	15 15	7 —	178 185	200	8 8	4 —	88 92	92 92
јасен црни 1-год. на изораном	11-VI-35 4-X-35	41 45	5 7	154 148	200	20 23	2.5 4	77.5 73	80 77
дуд бели 1-год. на изораном	11-VI-35 4-X-35	28 19	10 3	162 178	200	14 17	5 2	81 81	86 83
буква (саднице из шуме)	4-X-35	88	—	12	100	88	—	12	12

тим кантама стоје за време сађења. Ради опита сadio сам под колац и на местима без траве, која никако нису била обрађена. Било је посађено 70 борића и све се то добро примило. Према томе видимо, како велику улогу игра коров у животу садница. Што је сувља клима, то је већа ова улога, то је теже створити од голети »шумско земљиште« и одгојити шумску културу до момента, када се она склопи и сама уништи коров.

Да бих видео, како се развија корен бора посађеног на изораном под колац, ископао сам један борић, па се одмах видело, да се корење не развија само у преораном слоју тла, не иде само хоризонтално, него га има и у доњем слоју од распаднуте стене од филита; на све стране између слојева филита и у пукотине увлачи се корење и продира у дубину, тако да поједине жиле достижу и дужину од 65 см., т. ј. продиру за 50 см. дубље испод изораног слоја. Овде треба приметити, да је филит подесан за ово продирање корена, јер се лако распада на комаде и плоче.

Да би се видео утицај јесење садње на успех примања и развој садница, продужени су радови и у јесен 1934 год. Саднице су сађене за време од 17. X. до 10. XI. на исте начине као и код пролетне садње. Резултати прегледа на дан 11. VI. и 5. X. 1935 год. огледају се из таблица бр. 3 и 4. Поред двогодишњег и једногодишњег бора сађен је и трогодишњи бор у јамама и јарцима.

Из таблица се примећује мањи % примања код бора, нарочито на југо-источном пољу. Ово се може донекле објаснити јаким коровом, који гуши саднице на том пољу. У јарцима и јамама успех је код бора добар. Трогодишњи бор дао је сасвим слаб успех и то због тога што је копање трогодишњих садница у расаднику врло тешко: корен се приликом копања увек мање више озледи. Да би се овоме избегло, потребно је имати јаке гвоздене лопате. Код багрема, орезаног и неорезаног не види се разлика, а и прирашћује и један и други једнако. Буква из шуме показала је мален % успеха. Требало би продужити покусе сађења букве на већим површинама, јер многа села страдају од недостатка буковог горивог дрвета и за та села било би корисно створити букове шуме, у прво време бар на малим површинама.

Утицај експозиције огледа се из следећих бројака:

Просечна висина садница у см., сађених под колац на изораном износи:

	северо-зап. поље	југо-источно поље
дуд бели	56	75
јасен амер.	56	68
багрем	123	134
јавор амер.	70	63
бор бели	82	82
бор црни	76	75

Из ових бројака видимо, да листаче, сем јавора, боље прирашћују на југо-источном пољу, док код бора нема разлике.

Résumé.

L'auteur fait rapport des résultats de quelques expériences faites par lui-même dans le reboisement des terrains dénudés en Serbie du Sud (Macédoine d'avant la guerre).

SAOPĆENJA

PRILOG BIOLOGIJI VELIKOG TETRIJEBA

U »Lov.ribar. vjesniku« broj 5 od god. 1937. urednik toga lista g. Dr. Šemper izvolio se osvrnuti na moj članak pod gornjim naslovom, štampan u Šumarskom listu broj 9 — 1936. Kako je u tom članku mnoge moje tvrdnje nastojao oprovći, a nekima dati posve krivo tumačenje i prikazati ih smiješnima, smatram svojom dužnošću, da dam bar ovdje zadnji svoj odgovor na te tvrdnje i tumačenja g. dr. Š., kad mi već g. Dr. Š. (kao što mi se čini) ne dopušta to u L. R. Vjesniku.

G. Dr. Š. u prvom mi redu zamjerava, što sam napisao, da je kapelski tetrijeb vanredno sjajnih boja perja. Tko je jednom ustrijelio kapelskog tetrijeba i u svojoj ga ruci iz bliza gledao, nikada neće zaboraviti sjajnog zelenog štita na prsima, koji se prema refleksu svjetla prelijeva sad na modro, sad na zeleno (Glanzfarbe). Samo svjetle i sjajne plohe mogu da se prelijevaju u više boja; tako shvaćam predmet sa tehničke strane, dakle ne samo kao lovac, već i po svom zvanju kao tehničar. Bjelina perja ispod krila, koja se vidi i na ramenu krila izvana, neprispodobive je bjeline i sjaja i taj dio na vrhu ramena ne zove se badava zrcalo (Spiegel), a da ne govorim o crno-sjajnoj boji repnih pera; jednom riječi, pijevac na grani u prvim sunčanim zrakama blješti sav, kao da je iz ocijeli. G. Dr. Š. kaže: »Osim crvene ruže iznad očiju nema na nijednom tetrijebu ništa sjajnog«. Baš te crvene ruže iznad očiju nisu sjajne, jer je to bradavičava koža, koja izlučuje crvenkasti pigment. I zato, kad se ustrijeljeni tetrijeb nosi uzicom kroz kljun na leđima, onda te ruže sa svojim izlučivanjem obojadišu lovčev kaput crveno. Po tehničkom shvatanju ne mogu bradavičave i hrapave površine da budu sjajne.

Glede težine kapelskog tetrijeba bilo je već govora u Vjesniku i ne mogu ovdje sve to još jednom ponavljati; jednako tako ne mogu odmah g. Dr. Š. servirati tetrijeba od 7.5 kg. Moj drug g. Ing. Popović Nikola, savjetnik Direkcije šuma na Sušaku, ustrijelio je tetrijeba od 6.25 kg. Ako g. Dr. Š. želi o tome potanje podatke, neka se izvoli obratiti na spomenutog gospodina, a do gornje težine molim g. Dr. Š. da se strpi, dok se pijevci malo pothrane, uzgoje i postaraju.

Dalje g. Dr. Š. piše: »Glede pjevanja i opet žali bože nije ništa novog doneseno; onda dalje: »O onom: hau-hau imao bih primjetiti da to nije specijalitet kapelskog pijevca, već je ovakovog nešto spomenuto i u stranoj literaturi.« Za bolje razumijevanje čitaocima, a i za umirenje g. Dr. Š. o tom »hau-hau« mogu da rekнем ovo: Svršetak pjesme tetrijebove t. j. brušenje ili švijukanje ili škripanje neki pisci označuju sa »tšišišišišiši«, a neki sa »š-š-š-š-š«. Lugar Karlović u Begovom Razdolju kazao mi je, da mu se to švijukanje izbliza čuje kao »hau-hau«, pa i meni se tako pričinja. I od onda, da ne pišem puno tih slova »tšiši---« ili »š-š-š«, ja brušenje tetrijeba pišem sa »hau«. Dakle čitava normalna pjesma pijevca po mojoj formuli glasi: *Pede - pede - pede - pede - pede - pededede - flok - hau - hau - hau*. A mjesto »flok« pišem i: »plunk«. Dosljedno tome, to o čem smo se dogovorili lugar Karlović i ja, ne može biti spomenuto u stranoj literaturi. Dakle tu se ne radi ni o kakvim promjenama glasa ni o povredama grla ni dušnika. Ja sam napisao u Šumar. Listu, »da veliki tetrijeb ispjeva i dovrši kiticu sa brušenjem bez ubrzanja i bez glavnog udarca »flok«, dakle: *- pede - pede - pede - hau - hau - hau*«. Kod toga i danas ostajem i molim g. Dr. Šempera, da točno navede, tko je još od jugoslovenskih lovaca to napisao, ili pak mjesto, gdje je to u stranoj literaturi napisano. Zašto je to g. Dr. Šemper izvrnuo i što je s tim mislio, u to za sada ne ulazim. Međutim, ako g. Dr. Šemperu nije dovoljno to, što sam utvrdio dne 21. maja 1934. u Bijeloj Kosi, onda navodim još i to, što sam utvrdio dne 13. maja 1937. u Janjčarici. Bilo je mirno i posve tiho jutro, premda naoblačeno. Došao sam u tri sata u blizinu

pjevališta. Do pola četiri nije se čula pjesma. Pošao sam tiho naprijed bliže prema sjedalu, to jest preko vrha kose na burnu stranu, i zamijetio sam pjesmu, sve i iz udaljenosti, u dva pravca; znači: dva pijevca. Pošao sam prema lijevom, jer mi se činio glas jači i bliži. Kad sam tiho pošao još naprijed, razabrao sam točno: pede - pede - pede - pede - pede - pededede - hau - hau - hau! Pravo govoreći, već sam bio skoro i zaboravio na pjesmu iz god. 1934., pa sam četvrt sata slušao na mjestu to škljocanje i škripanje čekajući sveder glavni udarac »tlok«, da mogu naskakivati, jer smo već naučili da iza glavnog udarca napredujemo. Pijevac je bio udaljen, sudeći po glasu, oko 100 koraka preda mnom, nizao je glasno kiticu za kiticom i tek iza četvrt sata došlo mi je u svijest, da pijevac pjeva bez glavnog udarca »tlok«, i onda sam počeo napredovati kod brušenja. No moje napredovanje bilo je sporo i nesigurno, tako da sam mogao samo od vremena do vremena već prema terenu i zaprekama, na koje sam nailazio, napredovati tek po jedan korak. Prošlo je pola sata, dok sam se približio, sudeći po glasu, u blizinu oko 35 koraka, ali pijevca nikako nisam mogao ugledati. Kroz sve to vrijeme pijevac niti jedan put nije proizveo glasa »tlok« i ako je neprestano pjevao. Kako pijevca nisam vidio, nisam se usudio dalje ići i ostao sam zaklonjen među jelićima na mjestu, dok se bolje razvidi, da mogu ugledati pijevca. Kroz sve to vrijeme pijevac je pjevao jednako i na isti način glasno, ali bez glavnog udarca. Sa desne strane čuo se drugi pijevac i taj je pjevao neprestano i nizao kiticu za kiticom, ali od te pjesme čuo sam samo glavni udarac »tlok«, a taj pijevac mogao je biti udaljen oko 150 koraka od mene. Istodobno u mojoj blizini javljale su se tetrebice sa »gôôz - gôôz - gôôz.« Pričinio mi se taj glas sličan donekle glasu divlje patke i od tih glasova ovoga reda ostalo mi je u uhu i slovo »z«. Tetrebice su se dizale sa zemlje i prelijetale. Bilo je već blizu pet sati i dobro se vidjelo, ma da je bilo nebo oblačno. Preda mnom je bila jedna visoka i granata jela. Dobro sam po njoj gledao, ali pijevca nisam mogao nikako ugledati i zaključim, da je na jednoj manjoj bukvi iza te jele. Kod slijedećeg škripanja podem stoga iz moga zaklona dva koraka na desno u smjeru da napredujem mimo jele. I tek što sam iz zaklona izašao i stao, pijevac me je ugledao i odletio sa jele. Sjedio je na jednoj od donjih grana jele, pet-šest metara nad zemljom i ako je stablo bilo visoko oko 20 m. Kad se pijevac digao, dobro sam vidio, da je krupan i da ima dugačak rep, dakle nedvoumno stari pijevac. Dok je pijevac 1934. god. u Bijeloj Kosi pjevao bez ubrzanja i bez glavnog udarca, ovaj je pjevao sa ubrzanjem i potpuno normalno, ali bez glavnog udarca. Slušao sam ga jedan cijeli sat. Lugara, koji me je pratio, ostavio sam na vrhu kose. Kad sam se k njemu povratio, kazao mi je, da je tu pred par dana slušao jednog pijevca, koji je čitavo jutro »samo šklobao sa kljunom« i nije htio da pjeva. Dakle očit dokaz, da je taj pijevac i prije mog dolaska tako pjevao, samo što lugar kao početnik nije znao, da ima i takova pjesma. Zaključujem stoga ponovno, da je za kapelskog tetrijeba karakterističan ovaj način pjevanja. I ako g. Dr. Š. označi točno mjesto, gdje je ovakovo nešto spomenuto u stranoj literaturi, onda ću ja postati od Savla Pavle.

A sad o resama na prstima velikog tetrijeba. G. Dr. Š. hoće da izbije kapital, koliko mogu razabrati iz njegova pisanja, da sam napisao u Vjesniku »da ti priperci na prstima nogu nisu samo kakova rudimenta i zaostaci«, a u Š. L. »da te rese na prstima nogu nisu nikakova rudimenta i zaostaci«. Kad bi i tako bilo, smisao je jedan te isti za svakoga, tko razumije naš jezik. Međutim izlazi prema mom originalu, da je u L. R. Vjesniku (str. 168 god. 1935.) navod »nisu samo kakova rudimenta« tiskarska pogreška, jer u mom originalu stoji: »nisu nikakova rudimenta«. A zašto sam napisac prije priperci, a sad rese, dovoljno sam obrazložio u svom članku u »Šumar, listu«. I jedan i drugi izraz je moj i ja sam ga prvi uveo u našu lovačku literaturu, a ako g. Dr. Š. drži, da nije tako, onda neka navede djeo i stranu, gdje su ta dva izraza i od kojega autora prije mene u lovačkoj literaturi

napisana. Toliko glede same terminologije, a o samom predmetu svi će nepristrani čitaoci priznati, da sam prvi u jugoslovenskoj literaturi napisao »da te rese nisu nikakova rudimenta i zaostaci, već da je to vanjski rub tabanske ljuske.« G. Dr. Š. piše u svom članku (broj 5 — 1937) »ja sam na tvrdnju g. ing. Turkalja rekao, da rese ne mogu biti, bez obzira da li su rudimenta ili kakvi zaostaci pera, nikakovi naročiti aparati za penjanje«. To ne stoji i ne skrećimo na stranu. G. Dr. Š. napisao je na str. 303. L. R. V. god. 1935.: »Što se tiče priperaka na prstima tetrijeba, to su oni rudimenti, no držim da osim što povećaju plohu prstiju nemaju nikakovu drugu zadaću.« Ako g. Dr. Š. drži, da je napisao ono prije citirano, neka navede mjesto i stranicu, jer ja toga od njega prije nisam čuo ni čitao. G. Dr. Š. piše u svom članku na str. 204.: »Rekao sam i napisao da te rese (po naški) nemaju ama baš nikakove veze sa parenjem, već da pijevci na početku proljeća (mart—april) imaju, na kraju (maj) nemaju resa.« Zašto nije naveo mjesto i stranicu, gdje je tako napisao, jer na str. 303. L. R. V. god. 1935. g. Dr. Š. piše: »Držim dalje da nemaju priperci te zadaće i radi toga, jer i oni ispadaju kao i drugo perje za vrijeme mitarenja.«

No sad dolazi najinteresantnije. G. Dr. Š. piše na str. 204. doslovce: »Ja sam rekao da rese povećavaju plohu prstiju i da radi toga tetrijeb kao krpljima može hodati po snijegu da ne propada. Toga autor nije nigdje prije spomenuo.« Ako g. Dr. Š. navede mjesto i stranicu, gdje je napisao »i da radi toga tetrijeb kao krpljima može hodati po snijegu da ne propada«, onda ću ja od svojih skromnih sredstava odvojiti za »Zeleni križ« svotu od 500 Din. (petsto dinara). Još je interesantnija tvrdnja: »toga autor nije nigdje prije spomenuo.« Ja sam o tome nepropadanju tetrijeba u snijeg radi resa, koje mu služe u ovome slučaju kao male krpljice, napisao u julu 1935. za »Vjesnik« čitav jedan pasus i taj članak sve do danas leži u uredničkoj ladici g. Dr. Š. A taj pasus sam ponovio i u »Šumar. listu«, gdje je on štampan na pola strane 199. I sada g. Dr. Š. tvrdi, da toga nisam nigdje prije spomenuo. Da je g. Dr. Š. taj članak dao u štampu, bilo bi to spomenuto još g. 1935. U ostalom u redakciji našega Vjesnika dade se to još i danas utvrditi i g. Dr. Š., ako nije čitao moj poslani, a neštampani članak iz g. 1935., neka ga naknadno pregleda, pa neka (molim ga) ispravi svoju tvrdnju »Nigdje niste do u Šumarskom listu spomenuli snijeg u vezi sa resama«.

Pisanje g. Dra Š. na str. 205. i 206. Lov.-rib. vjesn. o embrionalnom razvoju kralježnjaka po mom mišljenju nije bilo od potrebe za sporna pitanja po ovom predmetu. Bio je spor samo o tome, da li su rese na prstima vel. tetrijeba rudimentarna pera ili su rub tabanske ljuske. Unatoč tvrdnje g. dr. Š. »u podvrsti šumske koke jest karakteristično da im mogu biti prsti obrasli perjem« stoji da među šumskim kokama (Waldhühner, Tetrao) nema niti jedne iz naše faune i u našim klimatima, kojoj bi prsti bili obrasli perjem. Jedino sniježnice (Schneehühner, Lagopus) imaju prste obrasle dlakastim percima. Dalje je bilo pitanje, da li te rese ispadaju zajedno sa perjem, da li ispadaju sve najedanput ili se obnavljaju postepeno i konačno u koju svrhu služe tetrijebu. Ja sam to sve jasno u svom članku u Šum. listu opisao i osim toga nacrtao srednji prst velikog tetrijeba i naveo: »pa kako pijevac osim glavnih ljusaka ima na prstima još jedan red vanjskih ljusaka i ispod njih rese ili čekinje, a na mjestu otpalih resa već oštre dlačice ili badrljice, to mu ta izmjena resa gotovo i ne umanjuje plohu prstiju ili tek tako neznatno, da se tetrijeb (s obzirom na svoju dosta veliku težinu i dosta jake i oviske noge, koje imaju prste proširene redom vanjskih ljusaka i još resama) može uvijek slobodno i sigurno kretati i trčati po snijegu i po kopnu i po kamenju i po glatkim granama«. Dosljedno tome posve je suvišno pisanje g. Dr. Š. »dok bi ih po Turkaljevoj tvrdnji morale koke zadržati cijele godine, jer ne bi iza ispadanja (resa)

uopće mogle stajati na drveću ili granama«. Velim, posve je suvišno, kad gore tvrdim »može uvijek«, a to sam i dokazao slikom.

Nerazumljivo je samo, kako je uopće g. Dr. Š. kao urednik mogao prešampati moj članak iz »Šumar. lista«, a ne donijeti i sliku, na koju se taj članak poziva i na kojoj se iznesene tvrdnje temelje. Nerazumljivo je i njegovo pitanje »kako bi se ta resama povećana ploha držala na tanjim granama, da nema tetiva, koje na dodir sa podnožjem ili uporištem ili kako god hoćete privlače prste i stišću oko grane«; pa dalje: »Pokušajte s krpljima otići na granu i tamo stabilno stajati i hodati!« Pa jasno je svakom inteligentnom čovjeku, da tetive privlače prste i stežu ih oko grane, ali zajedno sa prstima i rese se automatski okreću unutra i prema dolje; točnije, kod toga ih vanjski red ljsaka pritište prema dolje i time pomažu stabilitet. Bez tih bi resa prsti vel. tetrijeba gubili na svojoj tehničkoj savršenosti (vidi spomenutu sliku 2). Dosljedno tome, što onda znači pisanje »pokušajte s krpljima otići na granu«, kad sam ja ustvrdio, da rese na snijegu služe tetrijebu kao krpljice, dakle kad su prsti pruženi i rese su postrance raširene. Ta nisu to drveni obruči na nogama tetrijeba, i ako sam ih usporedio sa krpljama, već tehnički aparati, koji se prema položaju i stezanju prstiju i sami ravnaaju i prikladan položaj zauzimaju. Drugim riječima, priroda tu nije načinila psinu tetrebovima, pa da im te rese na prstima služe na smetnju, već se pobrinula da im one služe na korist. Jednako tako ima te rese na prstima mali tetrijeb, tetrijeb križanac i lještarka, i muško i žensko.

Isto tako nije bio predmet spora: dirigiranje mozga preko živaca na mišićje i na živce u bubuljičastim bradavicama na prstima i na peti noge tetrijeba, već je bio govor o tome, da su i te bradavice vrlo izbočene i bubuljičaste, pa one, kad već obave svoju funkciju dojavljivanja u svrhu stezanja mišićja, ostaju i dalje hrapave i pomažu stabilitet sjedenja na grani kao i na glatkim ploham (mokr list, kamenje). Ili zar ne bi priroda mogla smjestiti krajeve živaca u glatke i ravne pločice ili posve sitne bradavice? Ali ona to nije učinila, jer je ovako zacijelo bolje (vidi sliku 2). To je bila moja tvrdnja. Meni uopće nije stalo ni do kakovoga nadmetanja, tko ima pravo ili krivo, već je moj rad nastojanje za visokim ciljevima upoznavanja biologije ove divljači.

Konačno navodi g. Dr. Š.: »Jasno je jedino da Ing. Turkalju nije poznato da mitarenje nije svlačenje, nego da perje postepeno nekim redom ispada«, pa onda dalje: »Rekao sam naprije i to bi morao znati autor, kad se upušta u tu temu, da mijenjanje perja ne usljeduje istovremeno kod sviju pera ptice, već da nekoje ptice dvaput godišnje mitare, druge jedanput. Nadalje da mitarenje počinje na raznim mjestima tijela, ali uvijek jednolično, jer se odigrava na odgovarajućim perima obih strana tijela istovremeno.« Za utjehu g. Dr. Š. navodim, da mi je to dobro poznato. Ljetno mitarenje kod tetrijeba nalazi se koncem juna do jula i proteže na glavu i vrat. Nova pera na grlu, bradi i tjemenu znatno su kraća nego u zimi, osim toga na vrhovima su zaokružena, smeđe-crno i sivo razvodnjena, bez modroga tona. Sve ove pojave mitarenja već su koncem augusta rastavljene od onih, koje počinaju zimsko mitarenje i t. d. No ovo nije bio predmet rasprave.

Onda mi zamjera g. Dr. Š. naziv »kapelski tetrijeb«. U »Deutsche Jagd«, Nr. 6 — 1937, Dr. Friedrich Goethe u članku »Beobachtungen und Erfahrungen bei der Aufzucht von deutschem Auerwild« piše: »Hier bestand der Wunsch, in dem angeschlossenen Wildschaugehege einmal deutsches Auerwild zu zeigen, denn bei den Waldhühnern der Tiergärten handelt es sich in nahezu allen Fällen um Tiere aus nördlichen Ländern, die, zum mindesten die Auerhühner, nach Graf Zedlitz einer andern Unterart anzugehören scheinen und sich vielleicht auch in ihrem Verhalten (Balzlaute) vom deutschen Auerwild unterscheiden.« Nije li opravdano, s obzirom na osobit način pjevanja (Balzlaute) starih pijevaca, koje sam uvodno opisao i opetovano slušao, da te pijevce krstim nazivom »kapelski tetrijeb«. A konačno i mimo toga, kad već postoji

karpatski jelen, slavonski jelen, brdski jelen, zašto ne bi postojao i kapelski tetrijeb, kojega ja nisam otkrio, kako to hoće g. Dr. Š., već ga tek nastojim upoznati i proučiti, pa to smatram i dužnošću svoga zvanja i struke.

Konačno kaže g. Dr. Š.: »Taj članak govori naime o referatu švedskih autora i izražava njihovu tezu, a ne g. Steinbachera«. Pa to isto kažem i ja citirajući Steinbachera, koji kaže po mom prijevodu: »Toliko o podacima spomenutih istraživača, koje sam prema saopćenjima njemačkih stručnjaka popunio.« Međutim Steinbacher kao kustos zoološkog muzeja u Berlinu također piše: »Ove rese na prstima smatraju se ponajviše kao preobražena pera, ali s n e p r a v o m«. Time se on dakle potpuno priklanja mojoj tezi o resama, a tu tezu nije mogao g. Dr. Šemper nikako da pobije.

Dosljedno svemu tome stoji, da sam prvi u našoj literaturi napisao:

1. da kapelski tetrijeb kod pjevanja za vrijeme parenja, kad ispieva glavni udarac »tlok«, onda odmah i brusi i time dovrši pjesmu odnosno kiticu pjesme;

2. da veliki tetrijeb pjeva i dovrši kiticu sa brušenjem bez glavnog udarca »tlok«;

3. da rese na prstima vel. tetrijeba nisu nikakova rudimentarna pera i zaostaci, već vanjski rub tabanske ljske. Kako Steinbacher u aprilu 1936. nije naveo, kada su vremenski tu tezu iznijeli švedski i engleski istraživači, ne može se za sada ustanoviti, da li sam to napisao kao prvi i u svjetskoj literaturi, no svakako stoji, da sam sâm i nezavisno od spomenutih istraživača došao do toga kao i do rezultata pod 1. i 2.

Ing. Z. Turkalj.

NOVI ZAKON O SLATKOVODNOM RIBARSTVU.

Dana 29. oktobra pr. g. objavljen je i stupio na snagu i u život novi zakon o slatkovodnom ribarstvu.

Od našega ujedinjenja radilo se na donošenju novog zakona za slatkovodno ribarstvo u cijeloj Kraljevini Jugoslaviji. Donošenje toga zakona bilo je najprije upravna kao i privredna potreba.

Za pojedine oblasti važili su predratni zakoni srbijanski, mađarski, hrvatski, dalmatinski, kranjski i uredbe za Bosnu i Hercegovinu i t. d. Propisi raznih zakona na istom ribarskom objektu na pr. na Dunavu sukobljavali su se. U očekivanju novog zakona o ribarstvu za cijelu ujedinjenu kraljevinu došlo je do anarhije i naglog propadanja ribarstva.

Bilo je do sada više predloga i nacrtu zakona o ribarstvu, kako su se mijenjali razni režimi. Neki su nacrti bili hipermoderni (centralistički i skroz birokratski i nepraktični) i da su došli do zakonske snage, bili bi neizvršivi.

Novi zakon osniva se na ribarsko-gospodarstvenim principima, udešen je prema zakonu o banskim upravama.

Država je prepustila prihode od ribolova banskim upravama, koje od tih prihoda daju u državni ribarski fond 10%.

Sve se vode iskorišćavaju prema razdiobi na gospodarske jedinice, »revire« za male, a odjelke za velike vode.

Gospodarske jedinice, reviri ili odsjeci mogu biti vlastiti ili zakupni. Gdje je pravo ribolova po opsegu premalo za vlastiti revir ili odsjek, to se više malih revira arondira u jedan zakupni revir ili odjelak slično kao kod zakupa lova. U jedan revir ili odjeljak spada ribolov sa obje obale. Time su dokinuti ribolovni reviri samo sa jedne obale, što je bilo vrlo negospodarstveno.

Novi zakon ustanovljuje od prihoda ribarstva banovinski i državni fond za ribarstvo. Prihodi ovih fondova smiju se trošiti samo u svrhu organizacije i unapređivanja ribarstva.

Pravo ribolova utvrđiće se posebnim katasterom.

Detaljno je obrađeno unapređivanje ribarstva, zadrugarstvo, zaštita ribarstva kao i kaznene odredbe.

Za šumare važan je § 70, koji propisuje kvalifikaciju za ribarske referente. On glasi:

»1. — Sve poslove ribarstva u Ministarstvu poljoprivrede vodi preko Oteka za ribarstvo Odeljenje za stočarstvo, a kod banskih uprava ban preko Poljoprivrednog odeljenja. Po potrebi može se osnovati i kod banskih uprava otek za ribarstvo saglasno §-u 20 zakona o banskoj upravi.

2. — Kod prvostepene opšte upravne vlasti dužnosti ribarskog referenta vršit će poljoprivredni referenti, a po potrebi mogu se postaviti specijalni referenti za ribarstvo za jedan ili više srezova.

3. — Stručni činovnici za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i banskim upravama moraju imati poljoprivredno-šumarsku ili biološku fakultetsku spremu i stručnu spremu iz oblasti ribarstva.

Kao stručna sprema smatra se:

a) najmanje jednogodišnji uspešni rad u kakvom ribarskom biološkom zavodu u zemlji ili u inostranstvu, prvenstveno u zavodu za ribarstvo predviđenom ovim zakonom, ili

b) najmanje jednogodišnji praktični rad kod kojeg ribarskog preduzeća u zemlji ili u inostranstvu, ili

v) najmanje godinu dana uspešnog rada u kakvom zavodu za ribarstvo sa praktičnom zamenom u zemlji ili u inostranstvu.

4. — Upravnici državnih ili banovinskih mrestilišta, stanica za rasplodivanje, oglednih ribnjaka, moraju imati najmanje svršenu srednju poljoprivrednu školu sa ribarskom stručnom spremom. Kao stručna sprema smatra se bar dvogodišnji uspešan rad u kakvom većem preduzeću ili zavodu za gajenje riba ili kakvom značajnijem mrestilištu.»

Ovaj zakon otvara mladim inženjerima šumarstva novo polje rada i uposlenja.

Upravo su šumari po svojem tehničkom i enciklopedijskom znanju i shvaćanju najpodesniji za zvanje ribarskih referenata. Šumari su pored šumarstva bili vazda pioniri u lovstvu i ribarstvu. Mora se priznati, da su upravo šumari najviše radili i propagirali čuvanje, zaštitu i unapređivanje lovstva i ribarstva svagde pa i kod nas.

Toliko za sada; kasnije ćemo donijeti potrebnu kritiku toga zakona, koji je primljen u skupštini kao i u senatu gotovo bez ikakove debate, čemu se nismo mogli nadati, kad se radi o tako ozbiljnoj i važnoj grani narodne privrede.

M. Drnić.

IZ UDRUŽENJA

ZAPISNIK

1. sjednice Upravnog odbora Jugoslovenskog šumarskog udruženja održane dne 5. XII. 1937. u Beogradu u prostorijama biblioteke Ministarstva šuma i rudnika.

Prisutni: Predsjednik Dr. ing. Dragoljub Petrović, podpredsjednik Ing. Milan Lenarčić, tajnik Ing. Ante Premužić, blagajnik Oskar Dremil te odbornici gg. inženjeri: Babić, Dr. Balen, Gjikić, Juvančić, Miklau, Mikša, Nikolić, Radošević, i Smilaj.

Ispričali su odsustvo zbog neodgovodivih poslova odnosno bolesti gg. inženjeri: Dr. Petračić, Dr. Levaković, Anić, Lončar, Marčić, Miljuš, Ravnik, i Vančetović.

Dnevni red sjednice:

1. — Pozdrav predsjednika.
2. — Čitanje zapisnika prošle sjednice i njegovo ovjerovljenje.
3. — Izvještaj tajnika o tekućem poslovanju.
4. — Izvještaj blagajnika o stanju imovine i blagajničkom poslovanju.
5. — Rasprava o predlogu Banjalučke podružnice JŠU. u pogledu mogućnosti napredovanja starih apsolvencata srednje tehničke škole u Sarajevu u grupe dalje od V. činov. grupe.
6. — Rasprava o predlogu Banjalučke podružnice JŠU. o izmjeni naziva zvanja »podšumar«.
7. — Rasprava o izdavanju godišnjaka Silva Balkanica u smislu predloga albanskog šumara Ing. Ilije Mitrush-Panariti i saopćenja ing. Nikole Neidhardta.
8. Rasprava o Odborima za pošumljavanje i određivanje predstavnika J.Š.U. u te odbore.
9. — Pregled stiglih ponuda od tiskara i odluka o tiskanju Šumarskog Lista u g. 1938.
10. — Rasprava o stiglim molbama za podjeljivanje potpore iz Kereškenjijske pripomoćne zaklade.
11. — Propaganda šumarstva i rasprava o predlogu Dr. Nikole Neidhardta o otkupu diapozitiva izradenih povodom pokretne poljoprivredne izložbe i škole.
12. — Rasprava o pitanju oporezovanja šuma i šumskih zemljišta.
13. — Primanje novih članova i rasprava o predlogu za brisanje onih, koji unatoč mnogobrojnih opomena već godinama ne plaćaju članarine.
14. — Rasprava o stiglim molbenicama i odluka o podjeljivanje stipendija Jugoslov. šumarskog udruženja.
15. — Eventualija.

Tečaj sjednice:

1. — Sjednicu otvara u 8 sati podpredsjednik Ing. Milan Lenarčić, jer je tako po odborniku g. Bori Nikoliću zamolio g. predsjednik, budući da će jedno pola sata biti spriječen, da prisustvuje početku sjednice.

2. — Tajnik Ing. Ante Premužić čita zapisnik prošle 6. sjednice, koja je održana dne 25. IX. 1937. neposredno dan prije 61. godišnje glavne skupštine Udruženja u Novom Sadu. Zapisnik se usvaja, a na zamolbu g. predsjednika ovjerovljuju ga gg. Ing. Nikolić Bora i Ing. Smilaj.

3. — Tajnik Ing. Ante Premužić izvješćuje o tekućem poslovanju udruženja:

a) Nakon glavne skupštine u Novom Sadu i završne stručne ekskurzije odaslana je u ime Udruženja srdačna zahvala svima licima, ustanovama i nadležnostima, koji su pomogli i sudjelovali u kojemgod smislu da se uspješno održi glavna skupština i prema programu izvedu predviđene ekskurzije u manastirske i imovno-općinske šume na Venac i na državno dobro Belje.

b) Prema zaključku prošle sjednice pod toč. 3.i) provodi se zamjena, pa je moguće u čitaonici Udruženja odnosno iz biblioteke za čitanje posuđivati časopis »Alma mater croatica«.

c) U smislu zaključka prošle sjednice točka 5. raspisan je natječaj za dvije svetosavske nagrade Udruženja po Din. 500.— za najbolju obradu teme: »Pogled na šumsko-gospodarske prilike jednoga našeg kraja«. Rok je predaje radnje do 15. I. 1938., pa će ocjena radova i zaključak o podjeli nagrada moći da se stvori tek na slijedećoj sjednici.

d) U smislu zaključka prošle sjednice pod toč. 10. a) raspisan je putem uprava svih naših visokih škola, te putem društvenog glasila »Šumarski List« i dnevnih novina natječaj za stipendije, odnosno pripomoći ili potpore J. Š. U., a u smislu promjene Pravilnika, kako ih je u tom pogledu prihvatila 61. godišnja glavna skupština dne 27. IX. 1937. u Novom Sadu. Rok za podnošenje molbenica ostavljen je do kraja godine 1937.

e) Na predloge Udruženja od 10. VIII. 1937. u poslu iskorišćivanja suvata i gorskih pašnjaka u režiji odgovorilo je Ministarstvo šuma i rudnika aktom od 29. XI. 1937. broj 16.992 slijedeće:

»U vezi pisma toga Udruženja od 10. augusta 1937. godine, u kome Udruženje predlaže napuštanje dosadašnjeg načina iskorišćavanja suvata i zavođenje nečega novog, osnivanjem suvatskog preduzeća, Odelenju je čast izvestiti, da je čitav kompleks pitanja suvatske prirode u vezi sa unapređenjem stočarstva naročita briga Ministarstva šuma i rudnika. U toj važnoj grani narodne privrede Ministarstvo stoji u kolaboraciji sa Ministarstvom poljoprivrede i sa svoje strane čini napore da doprinese unapređenju suvatske privrede i stočarstva u granicama mogućnosti i raspoloživih sredstava. U tome pravcu preduzeti su radovi na izradi privrednih planova za suvate i planinske pašnjake i na izradi desetgodišnjeg programa rada za sve državne suvate.

Sve što bude od koristi za unapređenje suvatske privrede i stočarstva, neće se u taj program, pa i korisne sugestije, koje po ovom važnom pitanju čini to Udruženje. Odjeljenje za upravu državnih šuma, načelnik Dr. Ž. Miletić v. r.»

f) Societe pur les relations culturelles entre l'U. R. S. S. et l'étranger iz Moskve saopćuje nam, da revija »V zaštiti lesa« želi izmjenu svojih za naše publikacije. Na našu predstavku Min. unutr. djela za dozvolu primanja časopisa i knjiga iz Rusije nismo još unatoč urgiranja dobili odgovora.

(Zamjena se odobrava time, da se u djelo provede, kad Ministarstvo unutrašnjih djela dozvoli izmjenu publikacija s Rusijom!)

g) G.g. činovnici Direkcije šuma u Zagrebu dali su Din. 300.— za Kereškenjijevu zakladu mjesto vijenca na odar pok. inspektora Ing. Antuna Jovanovca. Darovateljima se zahvalilo, a novac je priveden svrsi ulaganjem u Hipotekarnu banku na knjižicu broj 4829.

h) G.g. činovnici Šumarskog odsjeka Kr. banske uprave u Zagrebu predali su sabranih Din. 600.— u korist Kereškenjijevoj zakladi umjesto vijenca na odar pok. g. inspektora Antuna Jovanovca. Darovateljima se uprava zahvalila, a novac je priveden svrsi ulogom na knjižicu br. 4829 Hipotekarne banke.

i) Međunarodna komisija za iskorišćavanje suvata. (Kommission international d'utilisation du bois. Wien I. Singerstrasse 27) stavilo je upit, da li nam je poznato ima li tko ili koja ustanova kod nas fil-mova o drvetu (koliko, o čemu rade, naslov ili kratak sadržaj, da li je nijemi ili glasni, dužina i format). (Gosp. Ing. Lenarčić upozorava neka se među ostalim o tom priberu informacije i od ing. Miklaužića u Mariboru!)

j) Gosp. Ministar poljoprivrede Českoslovačke republike zahvalio se pismom od 1. oktobra 1937. na pozdravu odaslanom mu sa 61. godišnje glavne skupštine u Novom Sadu.

k) Ministarstvo šuma i rudnika Odjeljenje za vrhovni šumarski nadzor dostavilo je Udruženju aktom od 1. X. 1937. broj 6464 prepis dopisa Odbora za iskorišćavanje drveta kod internacionalnog komiteta za drvo u Beču (Ausschuss für Holzverwertung beim internationalen Holzkomite — Wien I. Singerstrasse 27), koji u prijevodu glasi:

»Žalimo što niste mogli prisustvovati na našoj III. internacionalnoj konferenciji za iskorišćavanje drveta u Parizu. Konferencija je imala zaista veliki uspjeh i što

se tiče broja učenika, a ujedno je naše očekivanje premašio i interes, što se pokazao za različite probleme. Na konferenciji je stvoren važan zaključak za dalje usavršavanje instituta, koji se bavi istraživanjima svojstava drveta. Dalja izgradnja tih instituta početi će se izvoditi u slijedećoj radnoj godini. Osigurali smo si potporu najvećih svjetskih instituta za iskorišćavanje drveta: Madison, Ottava, Princes Risborough i Dehra-Dun. Poslije pariske konferencije došao je k nama u Beč upravnik instituta u Madisonu, da izmjeni misli o potrebnoj organizaciji međunarodne obavještajne, prijevodne i bibliografske službe za institute u svrhu istraživanja drveta sviju zemalja. Od svega se toga nadamo, da će se naše djelovanje proširiti i da će porasti interes za stvar i kod onih zemalja, koje dosada s nama nisu saradivale. Osobito bi nas radovalo kad bismo i s Jugoslavijom bili u užim vezama, te bismo bili svakome zahvalni, da i na nas upozori sve ustanove u Jugoslaviji, koje se bave iskorišćavanjem i istraživanjem drveta, a i nama da javi njihovi adrese.» (Podržavat će se i sa strane Udruženja veze s odborom i pratiti njegov rad!)

l) Družestvo na blgarskite lesovodi iz Sofije zahvaljuje se dopisom od 6. X. 1937. na srdačnom prijemu njihova delegata na 61. godišnjoj skupštini Udruženja u Novom Sadu.

m) Udruženje šumarskih zvaničnika Kraljevine Jugoslavije zamolilo je, da J.Š.U. izašalje svoga delegata na njihovu god. skupštinu dne 10. X. 1937. u Beogradu. Gosp. predsjednik Dr. ing. Petrović imao je namjeru, da tome zboru svakako prisustvuje, ali je nenadano hitnim odlaskom iz Beograda bio spriječen. Uprava je izostanak delegata ispričala. (Uzima se na znanje!)

n) Njemačko šumarsko društvo (Deutscher Forstverein — Berlin) dopisom od 23. septembra 1937. žali, što nismo mogli odaslati delegata na njihovu godišnju skupštinu u Freiburg i što oni ne mogu uputiti k nama delegata na skupštinu u Novi Sad, no žele, da se u budućnosti ovakove veze obim društvima svakako uspostave.

o) Kr. Banska uprava Savske banovine aktom od 12. X. 1937. broj 35.163 umoljava, da joj Udruženje na zamolbu Okružnog suda u Zagrebu dostavi spisak lica, koja su sposobna i podesna za službu prinudnog upravitelja za veća šumska gospodarstva. (Zaključuje se, da se jave imena šumarskih stručnjaka penzionera i privatnih namještenika članova Udružena sa sjedištem ili stanom na području toga suda!)

p) Skopska podružnica J.Š.U. poslala je aktom od 27. XI. 1937. zapisnik III. svoje glavne godišnje skupštine, održane dne 2. III. 1937. u Skoplju. Na skupštini je gosp. Ing. Radulović održao predavanje o uređivanju šuma u Južnoj Srbiji, poticala se misao, da bi godišnja glavna skupština J. Š. U. trebala biti u vrijeme, kada nisu u jeku terenski stručni radovi, a da se drže naizmjenično u Zagrebu i Beogradu; predlagalo se, da bi list Jugoslavenska šuma postao glasilo Ministarstva šuma i rudnika; da se pristupa unapređivanju općinskih i seoskih šuma, da tako dobiju zaposlenja nenamješteni šumarski inženjeri; da se za propagandu šumarstva upotrebi i list zvaničnika Kr. Jugoslavije, jer češće dopire do naroda. U novi odbor odabrana su ova gg.: Radovan Gjoković, predsjednik; Ljubom. Spasić, sekretar, M. Ilić, podpredsjednik; Panteleimon Dolgij, blagajnik te članovi gg. Lj. Marković, S. Novaković, Ž. Vančetović, F. Oblak, M. Lozjanin, J. Sendić, D. Bojić, V. Opačić. — Kako je zapisnik kasno dostavljen nije se moglo u izvješću o god. radu J. Š. U. izvestiti o radu Skopske podružnice, pa se to čini ovime sada. (Uzima se na znanje!)

r) Na zamolbu Njemačkog šumarskog društva dostavila je Uprava J.Š.U. zavodu Kastanienwerke — Münster (Westf.) 5 kg. divljeg kestena, da se ustanovi procenat sadržine škroba. To je u interesu eventualnog budućeg našeg izvoza tih plodova, a stajalo je to sve Din. 80.—. (O dobrava se!)

4. — Blagajnik Oskar Dremil izvješćuje o blagajničkom poslovanju od prošle sjednice i o stanju blagajne sa danom 4. XII. 1937., a po tom posebice izvješćuje slijedeće:

a) Članarina uplaćuje se jako slabo unatoč toga, što su članovi tokom ove godine opomenuti na uplatu oglasom u Šumarskom Listu i dva puta svaki posebice opomenom.

b) Glede osiguranja muzeja izvestiti mi je, da je isti bio osiguran kod osiguravajuće zadruge Croatia od 11. X. 1908. do 11. X. 1913. policom br. 132262 na 20.000 Kruna, a ista je dopisom Udruženja od 28. VII. 1911. br. 101 ustupljena Kr. hrv. slav. dalm. zem. vladi odjelu za bogoštovje i nastavu u Zagrebu, jer se isti muzej počevši od 27. VII. 1911. na temelju sklopljene naročite pogodbe između bivšeg napred navedenog odjeljenja i bivšeg Hrv. slav. šumarskog društva u Zagrebu nalazio pod upravom spomenutog odjeljenja, i isto je imalo plaćati i plaćalo je godišnje premije za osiguranje muzeja. Napred spomenuta polica broj 132262 obnovljena je ureda radi 12. IX. 1913. na istu svotu sa policom broj 178431 na trajanje od 5 godina, t. j. do 11. X. 1918.

Međutim u listopadu 1913. preinačena je polica broj 178431 tako, da je izdana nova polica broj 179358 i to samo na jednu godinu t. j. do 11. listopada 1914. Poslije toga roka osiguranje nije više obnavljano.

Spisi, koji su se nalazili kod napred spomenutog odjeljenja bogoštovja i nastave, s kojim je učinjena pogodba glede osiguranja muzeja, nalaze se sada kod prosvjetnog odjeljenja Banske uprave savske banovine, pa se je udruženje obratilo na istu upitom od 11. VIII. t. g. broj 630 za obavijest, kako je u tom predmetu raspoloženo prigodom likvidacije tog odjeljenja. Obavijest nije još stigla, a požurena je 12. XI. o. g.

Rektorat univerziteta u Zagrebu, jer se sada isti muzej nalazi pod upravom dekanata poljoprivrednog šumarskog fakulteta, upitan je dopisom broj 971—1937. glede osiguranja muzeja, nu do danas nije odgovor stigao.

Posmrtna pomoć je nepromijenjena, t. j., imade 45 članova, unatoč toga, što se u svakom Šumarskom Listu poziva na upis. (Izvještaj se prima!)

Gosp. predsjednik Dr. ing. Dragoljub Petrović dolazi, i preuzima dalje vođenje sjednice.

5. — Tajnik čita predstavku Banjalučke podružnice J. Š. U. od 4. X. 1937. broj 60, da se Jugoslov. šum. udruženje zauzme na nadležnom mjestu, kako bi se trojici apsolutno tehničke srednje škole u Sarajevu (Čekrlja Risto, Bokić Milan, i Makić Trivun), te apsolutno šum. škole u Piseku Pribiku Franji omogućilo unapređenje dalje od V. čin. grupe, jer im je napredovanje zaustavio Zakon o činovnicima od 1. IV. 1937., dok su drugi njihovi drugovi prije toga bili unapređeni preko V. čin. grupe. (Zaključuje se, da se priberu informacije, da li su spomenuti svršili četiri godišta tehničke srednje škole u Sarajevu, pa ako jesu, da se za unapređenje principijelno zauzme predstavkom na Ministarstvo šuma i rudnika!)

6. — Čita se predstavka Banjalučke podružnice J. Š. U. od 29. IX. 1937. broj 64, da se Uprava Udruženja zauzme na nadležnom mjestu za promjenu naziva »podšumar«, a da se uvedu nazivi za X. položajnu grupu činovnika: podšumar II klase; za IX. grupu: podšumar I klase; za VIII. grupu: šumar, a za VII. položajnu grupu: nadšumar. (Zaključuje se, da za slijedeću sjednicu Upravnog odbora član g. Borislav Nikolić izradi obrazložen predlog u tom predmetu!)

7. — Čita se izvještaj i predlog gosp. Dr. Neidhardta o posjeti gosp. Ilije Mitruš-Panariti, šumarskog inženjera Ministarstva narodne privrede u Tirani učinjenoj Upravi udruženja dne 12. X. 1937. i o njegovu predlogu, da bi J. Š. U., kao

najstarije i najsnažnije šumarsko udruženje na Balkanu, pokrenulo akciju o izdavanju godišnjaka *Silva Balcanica*, makar i u čednim razmjerama naročito stoga, što Grčka i Albanija i nemaju svoga šumarskog stručnog časopisa.

Dr. Balen: Pokušali smo spremati izdanje godišnjaka sa prilogima šumarskih stručnjaka slavenskih naroda, pa nismo uspjeli ni u pregovorima o organizaciji toga posla, a nije stiglo ni priloga od pozvanih stručnjaka za saradnju.

Ing. Miklau: Jezici su balkanskih naroda različni, a u nas se vrlo malo znade albanski i grčki; jednako će i tamo biti malo ljudi, koji će znati naše slavenske jezike. Piše li svatko od nas svojim jezikom i u svojem časopisu ili drugoj kakvoj ediciji, može se time poslužiti onaj, koji za to ima interesa, a jezikom dotičnim vlada. Od interesa bi za nas moglo biti, da saznamo, da li se šta u šumarstvu piše na grčkom i albanskom jeziku.

Ing. Lenarčić: Predlažem, da se zamoli g. Dr. Balena, da se pozabavi pitanje s predmetom, pa da za slijedeću sjednicu Upravnog odbora izradi konkretan predlog.

Blagaјnik Oskar Dremil: Prigodom posjeta gosp. Ing. Mitrush Panariti dale su mu se na spomen i informacije radi slijedeće naše edicije: *Spomenica pola stoleća šumarstva*, *Dvadesetgodišnjica šumarstva Južne Srbije* (Š. L. broj 4, 5, 6 ex 1934.) i *Pogledi na šumarstvo Bugarske*. Umoljavam, da se to naknadno odobri.

(Prijedlozi se g.g. Ing. Lenarčića i Dremila usvajaju!)

8. — a) Tajnik izvještuje o primljenim aktima upućenim od strane Ministarstva šuma i rudnika o odborima za pošumljavanje, što su određeni kod samoga Ministarstva, a trebali bi da se osnuju i kod sviju banovina i sreskih načelstava u državi u svrhu što opsežnijega i uspješnijega rada oko pošumljavanja krševa i goleti te uopće nasada drveća. Saopćuje, da je na osnovu tih akata sastavio pregledni obavještajni članak za *Šumarski List*, pa će to izaći u broju 12. 1937. (Uzima se na znanje!)

b) Dr. Balen izvještuje pitanje o predmetu navodeći da je inicijativu za ovakvu akciju dao Crveni Krst Kraljevine Jugoslavije, a Ministarstvo šuma i rudnika, da je sugestiju rado prihvatilo, pa se nakon održanih konferencija organizovao odbor kod Min. š. i r., a izdane su odredbe i direktive svima banskim upravama za daljnju provedbu svuda po državi.

c) Tajnik čita *Poslovnik o radu odbora za propagandu pošumljavanja*, kako je zamišljena organizacija i poslovanje odbora.

U diskusiji, u kojoj učestvuju gg. Miklau, Dr. Balen, Gjikić i Petrović, traže se i daju informacije, kako se riješilo pitanje pribavljanja sredstava za rad odbora. (Rad odbora je besplatan i dobrovoljan, a i rad oko pošumljavanja može da bude dobrovoljan, sadnice se po postojećim propisima mogu davati besplatno, dakle na teret redovnih kredita za pošumljavanje).

Zaključuje se: kad *Poslovnik o radu odbora za propagandu pošumljavanja* bude usvojen definitivno, da se donese u *Šumarskom Listu*.

Ing. Miklau: Ne vidi se da bi u centralnom odboru bio zastupljen Savez planinarskih društava, već samo Srpsko planinarsko društvo!

d) Tajnik čita dopis Min. šuma i rudnika, Odjeljenje za vrhovni šumarski nadzor od 1. X. 1937. broj 6396, prema kojemu bi trebalo J. Š. U. da delegira svoga člana u centralni odbor za pošumljavanje pri Min. šuma i rudnika u Beogradu.

Zaključuje se, da J. Š. U. zastupa u Centralnom odboru za pošumljavanje pri Min. šuma i rudnika u Beogradu predsjednik Dr. Ing. Dragoljub Petrović.

e) Čita se dopis Kr. Banske uprave Savske banovine od 22. X. 1937. broj 16.061, gdje se poziva J. Š. U. da odredi svoga člana za odbor za pošumljavanje pri Savskoj banovini.

Zaključuje se da to bude g. Ing. Milan Anić, šum. pristav na šum. fakultetu u Zagrebu.

9. — Tiskanje Šumarskog Lista u godini 1938. Za tiskanje Šumarskog Lista u godini 1938. zatražene su ponude od 14 tiskara, (Zagreb 6, Beograd 4, Ljubljana 4). Stiglo je 9 ponuda (Zagreb 5, Beograd 1, Ljubljana 3). Pregledom ponuda ustanovljuje se, da je najpodesnija ponuda Nadbiskupske tiskare, Zagreb, Kaptol 27.

Zaključuje se, da se Šumarski List u godini 1938. tiska u Nadbiskupskoj tiskari u Zagrebu prema ofertu te tiskare od 2. XII. 1937. zaprimljenom u upravi udruženja dne 3. XII. 1937. pod brojem 1003—1937.

10. — Za buduću (2.) sjednicu Udruženja imade blagajnik točno ustanoviti, koliki iznos stoji na raspolaganje za podjelu potpora iz Kereškenjijske zaklade, pa će se uzeti tada u pretres prispjele molbenice, kao i sve one, koje do slijedeće sjednice još stignu.

11. — Čita se predlog g. Ing. Nikole Neidhardta, da se otkupe negativi od gosp. Ing. Ivana Isajeva propagandnih plakata, što ih je svojevremeno J. Š. U. dalo izraditi, a ujedno da se pristupi izradi dijapozitiva tih fotografija.

Nakon rasprave se zaključuje, da se izradi dijapozitiva ne pristupa sa strane Udruženja, no da se gosp. Isajevu preporuči da ponudi taj materijal Ministarstvu šuma i rudnika, koje ga može trebati prigodom organizovanja izložbe šumarske struke.

12. — Tajnik izvještava, da još nije stigao Upravi referat g. ing. Andrije Perušića, inspektora Min. šuma o oporezovanju šuma i šumskih zemljišta u konačnoj redakciji u smislu primjedaba i diskusije na 61. god. glavnoj skupštini Udruženja u Novom Sadu.

Po tom se vodi podulja rasprava o predmetu oporezovanja šuma i šumskih zemljišta na osnovu referata izloženog u »Jugoslovenskoj šumi« i članka ing. Plavšića u Šumarskom Listu. U raspravi učestvuju: Dr. Balen, Miklau, Smilaj, Premužić i Dr. Petrović.

Konačno se zaključuje: da ing. Miklau u međuvremenu prije slijedeće sjednice izradi predlog, koji bi se imao uputiti Ministarstvu šuma i rudnika, a u tom predlogu da se posebice obrade pitanja, koja se mogu po nadležnima odnosno po Nar. Skupštini riješavati bez prethodnoga izvršenja opsežnih (često i terenskih) tehničkih predradnja, a u drugom dijelu pitanja ove druge vrste. Taj predlog neka se putem Uprave Udruženja dostavi svim članovima odbora, da ga mogu proučiti prije definitivne odluke i zaključka na slijedećoj sjednici. Zatim da se zatraži od Banskih uprava i Direkcija imovnih općina njihove predstavke odnosno dosadani prijedlozi o reformisanju oporezovanja šuma i šumskog zemljišta.

13. — Primaju se slijedeći novi redoviti članovi gg.: Ing. Ruff Stjevan, šum. inženjer, Bezdan; Ing. Nedimović Veselin, hon. dnevničar, Ključ; Ing. Selmanović Ahmed, hon. dnevničar, Ključ; Sanica K. D., Ključ; Puharević Milan, trgovac drvom, Ključ; Rehak Stjepan, trgovac drvom, Ključ; Ing. Bojić Blažo, šum. pristav, Gor. Milanovac.

Među članove pomagače primaju se: gg. Hrženjak Ferdinand, apsolvent šumarstva, Zagreb; Klepac Dušan, stud. šumarstva, Zagreb; Nikolić Nenad, stud. šumarstva, Zagreb; Hočevar Jurij, stud. forest., Zemun; Osterman Jože, stud. forest., Zemun i Tomić Jovan, stud. forest., Zagreb.

Najavio istup iz članstva Ing. Aleksander Srdić, šum. pristav iz Novske. (Uzima se na znanje!)

Rasprava o prijedlogu za brisanje onih članova, koji unatoč mnogobrojnih opomena dulje vremena ne plaćaju članarinu:

1. Članovi pomagači: Tajnik ing. Ante Premužić izvješćuje, da prema sastavljenom iskazu iz društvenih knjiga imade 65 članova pomagača, koji duguju članarinu propisanu za njih (Din. 50.—) već dvije i više godina. Ima ih sa dugom i za 9 godina. Ukupna dugovina takovih članova pomagača iznaša Din. 11.875.—. Mnogi na opomene i ne odgovaraju. Nekoji su međutim već stalno namješteni, pa niti se ne zahvaljuju na članstvu kao pomagači, niti traže upis kao redoviti članovi.

Nakon podulje rasprave zaključuje se:

a) Prestaju biti koncem godine 1937. članovi pomagači slijedeća gg.: Alikalfić Fazlija, Mostar; Armić Bogomir, Zagreb; Ing. Bastijančić Ivica, Karlovac; Ing. Bešenić Stjepan, St. Grad; Bjelobrk Vukašin, Zemun; Ing. Bjegović Dušan, Sušak; Ing. Bogdanović Milenko, Banjaluka; Ing. Brkljačić Nikola, Vidovec; Ing. Benić Roko, Sl. Brod; Ing. Bula Konstantin, Zagreb; Beraković Stevo, Garčin; Ing. Car Zvonko, Rujevac; Ing. Chilak Roman, Beli Manastir; Blaževac Maks, Bjelovar; Čirković Stevan, Brno; Dojnov Vladimir, Šarbanovac; Dučić Milan, Doboj; Ing. Dorčić Dragomir, Novi Vinodol; Drljević Vukosav, Zemun; Dereta Borislav, Zagreb; Ing. Fabijan Ante, Maribor; Ing. Gavranić Branimir, Drvar; Ing. Guzelj Leo, Ljubljana; Hajdin Žarko, Lipik; Ing. Hodorovski Sergij, Beograd; Ing. Hruška Bernard, Bjeliševac; Ilić Manojlo, Beograd; Ing. Jelača Vladimir, Oštrelj; Ing. Katić Ante, Sarajevo; Ing. Koch Miroslav, Sredice; Kreč Franjo, Zagreb; Ing. Kučić Vilim, Lokve; Ing. Kostić Metodije, Veles; Knežević Ratimir, Zemun; Knežević Stjepan, Sarajevo; Ing. Majnarić Mil., Lokve; Ing. Maljko Sergije, Zagreb; Marković Bogdan, Korenice; Ing. Marjan Jovan, Zemun; Ing. Mott Rafael, Vinkovci; Mutavdžić Milan, Karlovac; Nikifor Vadim, Beograd; Ing. Pavletić Franc, Malinska; Ing. Petrović Franjo, Brčko; Ing. Petek Franjo, Zagreb; Ing. Podkonjak Mil., Vinkovci; Ing. Poplavski Većeslav, Niš; Perčić Franjo, Zagreb; Ing. Preljević Rade, Podgorica; Radivojević Radmilo, Beograd; Ing. Reiherzer Krešim., Dubica; Ing. Rokić Milenko, Nova Gradiška; Ing. Radetić Ivan, Novi Vinodol; Serbinov Leonid, Zagreb; Ing. Supek Vladimir, Zagreb; Ing. Sgerm Franjo, Sarajevo; Ing. Šetinc Ante, Donja Lendava; Ing. Štiglmajer Gustav, Erdevik; Ing. Šušković Viktor, Maribor; Ing. Štajduhar Franjo, Sarajevo; Šubat Antun, Karlovac; Vanek Viktor, Srem. Mitrovica, Volk Drago, Maribor; Ing. Vraničar Martin, Metlika; Ing. Žarković Pantelija, Kupinovo i Ing. Žetelić Josip, Čavle.

b) Blagajniku je i dalje dužnost, da ubire od tih dužnika članarinu (po Din. 50.—), za sve one godine, u kojima su primali Šumarski List. Briše se dugovina samo za one, kada im je već obustavljena dostava Šumarski Lista.

c) Čim uprava sazna, da je koji član pomagač namješten u službi, ima tajnik na slijedećoj sjednici Upravnog odbora podnesti predlog, da ga se briše kao člana pomagača, a dotičnoga pozvati, da zatraži primjem za redovitog člana.

2. Redoviti članovi: Tajnik izvješćuje da imade prema popisu iz društvenih knjiga 78 redovitih članova, koji su dužni članarinu barem za 4 i više godina. Sveukupna dugovina takovih članova iznosi 38.595.— Dinara.

Zaključuje se da se ti dužnici pozovu na uplatu dugovine putem centralnih nadležstava, kod kojih služe, a o uspjehu imade blagajnik izvijestiti na slijedećoj sjednici. Na bude li

uspijech povoljan, dati će se na toj sjednici tajniku i blagajniku definitivne direktive.

14. — Stipendije i potpore J. Š. U. — Budući da je rok za podnošenje molbenica ostavljen do kraja godine 1937., to će se o predmetu konačno raspraviti i odlučiti na slijedećoj (2.) sjednici Upravnog odbora.

15. — Eventualija:

a) Čita se molbenica namještenice udruženja Ljubice Jozić za božićnu pripomoć radi većih izdataka zbog bolesti tokom godine, a naročito radi toga, što je morala platiti zaostatak poreza na plaću iz ranijih godina.

Podjeljuje se jednokratna potpora od 1000 Din. iz proračunom za to predviđenih sredstava.

b) Čita se izjava g. ing. Milana Manojlovića, višeg savjetnika ministarstva šuma, da mu nije više moguće vršiti dužnost komorskog vijećnika Poljoprivredne komore u Novom Sadu u svojstvu delegata J. Š. U., i predlog Beogradske podružnice J. Š. U. od 25. XI. 1937. broj 77, da J. Š. U. umjesto gosp. Manojlovića za to mjesto delegira g. Ing. Slobodana Baranca, višeg savjetnika Min. šuma i rudnika i dosadanjeg delegiranog zamjenika komorskog vijećnika, a budući zamjenik da bude g. Ing. Mihovil Pećina, direktor Direkcije šuma u Novom Sadu. (Usvaja se!)

c) Podpredsjednik Ing. Lenarčić izvješćuje, da se izrađuju nove željezničke tarife za prevoz robe. On je u jednom odboru, koji će stavljati predloge za eventualne izmjene, pa bi zato rado pribrao predloge i sa sjednice Upravnog odbora J. Š. U.

Ing. Miklau: Potrebno je sniženje za proredni materijal sječnice, oblice i hmeljno kolje. Troškovi produkcije su veliki, a sniženjem prevozne tarife povećat će se tržišta, a neće biti skućena samo na lokalnu produ. Gojenje je šuma u glavnom proređivanje i racijonalna sječa. Preporučena mjera bi stoga imala osim navedenog i upliv na bolju budućnost šuma. Jednako je potrebno snižavanje prevozne tarife za koru, ugljen i pilanske otpatke, a za ugljen još i specijalna ustanova, da se tarifa računa po težini tereta a ne po zapremini.

Dr. Balen: Potrebno je sniženje tarife za prevoz ogrijevnog drveta, što ga imovne općine dobavljaju željeznicom za svoje pravoužitnike iz svojih šuma ili iz drugih šuma. Imovne općine su ustanove, pomoću kojih država riješava važno pitanje državne šumske politike. Imovne općine su u gospodarskim i finansijskim poteškoćama, a u pitanju sanacije tih prilika interesovana je materijalno neposredno i sama država, stoga je i potrebno i razborito, da se znatno snizi prevoz građe i goriva određenog za podmirenje potreba pravoužitnika (lica i ustanova) Imovnih općina.

Osim toga je potrebno, da se snizi prevoz mekih vrsta drveta pravcem iz Podunavlja, Srijema i Slavonije na prugu Gorskog Kotara i prema Sušaku, gdje se nalaze tvornice žigica i ukočenog drveta u svrhu industrijske prerade.

d) Ing. Otmar Miklau primjećuje, da u časopisu Jugoslovenska Šuma nema izvještaja o životu i radu Jugoslov. šumarskog udruženja. Zaključuje se, da se podaci dostavljaju uredništvu toga časopisa!

e) Ing. Otmar Miklau predlaže, da se važniji predmeti iz predavanja održanih po stručnjacima državnog dobra Belje za vrijeme šum. ekskurzije poslije skupštine u Novom Sadu uvrste u skupštinski zapisnik. (Usvaja se!)

f) Predsjednik Dr. Dragoljub Petrović saopćuje, da su povodom donošenja novog statuta za upravu državnog šumsko-industrijskog preduzeća Dobrljin-Drvar doneseni u sarajevskim i vanjskim novinama notice i članci, koji tvrde, da šumarski inženjeri nisu sposobni da vode jedno šumsko-industrijsko preduzeće, već

da takova preduzeća treba da ostaju u rukama oprobanih komercijalista. Predlaže, da se prema tome pisanju zauzme stav i da se putem štampe ustane protiv neopravdanih i pogrešnih napada na šumarske stručnjake.

Nakon rasprave u kojoj sudjeluju: Dr. Balen, Miklau, Babić, Smilaj, Premužić, Lenarčić, zaključuje se: Imaju se pribaviti te vijesti iz naših i stranih novina. Po tom će ih proučiti gg. Dr. Petrović, Dr. Balen, i Nikolić i stilizovati odgovor na napadače u pogledu stručne sposobnosti šumarskih inženjera. Do slijedeće sjednice ima se proučiti novi statut i raspraviti na slijedećoj sjednici, da li će biti potrebno i u kojem obliku priopćiti pogleda J. Š. U. na »Šipad« Ministarstvu šuma i rudnika.

Počast umrlim članovima!

Pri zaključku sjednice ustaje predsjednik Dr. Dragoljub Petrović i saopćuje tužnu vijest, da je Jugoslovenskom šumarskom udruženju nesmiljena smrt u vremenu iza posljednje i ove sjednice ugrabila šestoricu vrijednih i revnih članova, a među njima i dvojicu veterana šumarskog udruženja, koji su već pred par godina prešli 50. godinu neprestanoga članstva i rada u Jugoslov. šumarskom udruženju.

Poziva prisutne članove Upravnog odbora, da ustanu sa svojih mjesta i jednom minutom šutnje odaju počast umrlim drugovima:

Jovanovac Antunu, inspektoru Ministarstva šuma i ruda u p., Zagreb;

Dojković Vilimu, šumarskom inspektor u p., Zagreb;

Tropper Ivanu, nadšumaru brod. imov. općine u p., Vinkovci;

Čekrlji Risti, šum. savjetniku, Banjaluka;

Nikiforov Aleksandru, šum. pristavu, Banjaluka;

Rugole Josipu, šum. savjetniku, Skoplje.

Slava našim preminulim drugovima!

U 13.30 sati zaključuje predsjednik sjednicu.

Zaključeno i potpisano.

Predsjednik:

Dr. Ing. Dragoljub Petrović v. r.

Tajnik:

Ing. Ante Premužić v. r.

UPLATA ČLANARINE U MJESECU NOVEMBRU GODINE 1937.

Redoviti članova: Anderka Julio, Vinkovci Din. 100.— za god. 1937; Babić Ljubica, Zagreb, Din. 100.— za god. 1937; Dubravčić Venceslav, Pitomača, Din. 100.— za god. 1937; Ferić Ilija, Petrinja Din. 200.— za god. 1936 i 1937; Grubić Kajo, Split Din. 100.— za god. 1937; Ivić Franjo, Varaždin Din. 100.— za god. 1937; Kutlešić Miodrag, Kraljevo Din. 100.— za god. 1936; Katić Krešimir, Zagreb, Din. 100.— za god. 1937; Klumper Pavao, Slat. Drenovac Din. 100.— za god. 1937; Mužinić Milan, St. Mikanovci Din. 100.— za god. 1937; Matizović Dragutin, Zagreb Din. 100.— za god. 1937; Rukavina Ivan, Novi Vinodol Din. 100.— za god. 1937; Salom Mordo, Supetar, Din. 100.— za II. polg. 1936 i I. polg. 1937; Selak Josip, Zagreb, Din. 50.— za II. polg. 1937; Vjatkin Igor, Zagreb Din. 100.— za god. 1937.

Redoviti članova sa područja Podružnice Ljubljana: Pleško Franc, Ljubljana Din. 50.— za II. polg. 1937; Pogačnik Eduard, Brezno, Din. 100.— za god. 1937; Tomše Valentin, Ljubljana Din. 50.— za I. polg. 1936.

Redovitih članova sa područja Podružnice Beograd: Berzenković Ante, Novi Sad Din. 100.— za god. 1937; Braljinac Mihajlo, Beograd Din. 100.— za god. 1937; Dunst Viktor, Beli Manastir Din. 200.— za god. 1936 i 1937; Jovanović Miodrag, Golubac Din. 100.— za god. 1936; Kraljević Jovan, Beograd Din. 100.— za god. 1937.

Uplata članarine sa područja Podružnice Sarajevo: Đukić Dušan, Sarajevo Din. 100.— za god. 1937; Korenić Vladimir, Mostar Din. 100.— za god. 1937; Koužik Večeslav, Tomislav Grad Din. 50.— za II. polg. 1936; Kondić Čedomil, Teslić Din. 50.— za II. polg. 1937; Marković Miodrag, Čačak Din. 50.— za II. polg. 1937; Soljanik Ivan, Čačak, Din. 100.— za god. 1937; Vuković Veljko, Ilidža Din. 100.— za god. 1937.

Uplata članarine sa područja Podružnice Banjaluka: Horvat Stjepan, Kozarac Din. 50.— za II. polg. 1937; Rajner Franjo, Banjaluka Din. 50.— za polg. 1936.

Uplata članova pomagača: Antoljak Rudolf, Zagreb Din. 70.— za II. polg. 1936 i 1937; Buturac Mirko, Zagreb Din. 25.— za I. polg. 1937; Horvat Ivan, Zagreb Din. 50.— za 1937; Klepac Dušan, Zagreb Din. 20.— upisnina; Müller Đuro ml. Virovitica Din. 50.— za 1937; Šandrovčanin Mijo, Kloštar Din. 50.— za god. 1937; Tonković Dragutin, Zagreb Din. 25.— za II. polg. 1937.

KEREŠKENJIJEVA PRIPOMOĆNA ZAKLADA.

Gosp. Ing. Milan Lenarčić veleposjednik, Ribnica na Pohorju, podpredsjednik J. Š. U. darovao je »Pripomoćnoj Kereškenjijevoj zakladi« putni trošak u iznosu od Din. 730.—, a gosp. Ing. Ivan Juvančić, šef šum. ravnateljstva Belišće, odbornik J. Š. U. darovao je istoj zakladi putni trošak u iznosu od Din. 110.—.

Na spomen pok. inspektora Ing. Antuna Jovanovca darovao je gosp. Ing. Vilim Čmelik, generalni direktor šuma u p. honorar za nekrolog u broju 12—1937. Šumarskog Lista zaokruživši ga na svotu od Din. 160.— istoj zakladi.

Darovane svote privedene su svrsi i koristonosno uložene.

Plemenitim darovateljima najljepša hvala od strane sirotinje, koja ostaje iza umrlih članova pripomoćne Kereškenjijeve zaklade, a kojoj se prihod iste podjeljuje godišnje kao potpora.

Uprava.

POSMRTNA POMOĆ.

Dne 25. studenog 1937. umro je član Ivan Hoffman, sreski šumarski referent u Gnjilanima. Na temelju oporuke isplaćena je njegovoj supruzi gospođi Ljubici svota od Din. 2.250.—.

Uprava.

UPOZORENJE.

Prema članu 10. Pravilnika Jugoslovenskog šumarskog udruženja dužni su članovi uplatiti članarinu unapred u prvoj četvrti svake godine.

Nažalost moramo naglasiti, da većina članova ne plaća redovito članarinu, što je na uštrb Udruženja, jer i ono ima svojih obaveza, kojima mora udovoljiti.

Pozivamo gg. članove, da uplate dužnu članarinu i time udovolje svojoj dužnosti, jer u protivnom slučaju dužni smo na temelju člana 12. Pravila dužnu članarinu utjerati, a time se članovima nanosi trošak, koji se može izbjeći redovnom uplatom članarine. U tu svrhu prilažu se čekovne uplatnice.

Uprava.

POSMRTNA POMOĆ JUGOSLOVENSKOG ŠUMARSKOG UDRUŽENJA.

POZIV

gg. članovima Jugoslov. šumarskog udruženja.

Teško obitelji, kojoj smrt otme hranioca!

Tko već nije čuo plač udovice i neopskrbljene djece? Ali smrt ne samo da duboko potresa porodicu čuvstveno, već se ova u prvi momenat nalazi i u teškoj potrebi i oskudici.

Kako bi se u tom najtežem i najpotrebnijem času pružila pomoć obitelji umrlog člana J.Š.U., osnovana je »POSMRTNA POMOĆ« (P. P.).

Zapravo je P. P. samopomoć, a samopomoć je najbolja pomoć. Zato ne odgađaj, jer ne znaš, što te može sutra da snađe, već pristupi odmah u P. P. i time pruži svojim pomoć u najtežem času.

Pravila P. P. odaslane su početkom god. 1936. svakom pojedinom članu udruženja, a otisnuta su i u izvještaju J. Š. U. o radu za god. 1934/35, koji prileži Šumarskom listu za god. 1935.

Zagreb, 25. lipnja 1937.

Jugosl. šumarsko udruženje,
Zagreb.

KNJIŽEVNOST

Dr. A. DE PHILIPPIS: CLASSIFICAZIONI ED INDICI DEL CLIMA IN RAP-
PORTO ALLA VEGETAZIONE FORESTALE ITALIANA, Firenze 1937, str. 169.
Izdanje R. Stazione sperimentale di selvicoltura — Firenze.

Rasprostranjenje bilja usko je vezano na klimu. Kod lučenja glavnih biljnih areala već su se prvi fitogeografi osvrtni na klimatske prilike. Kod fitogeografskih i fitosocioloških istraživanja i danas se smatra klima kao faktor od osnovne važnosti.

Znanstvenom proučavanju klimatskih pojava pristupilo se tek nakon otkrića termometra (1612) i barometra (1643). Prva važnija opažanja ove vrste potječu iz 18. vijeka. Kao osnov ovih proučavanja služila je u prvo vrijeme temperatura. Kasnije se osjetila potreba da se uzimaju u obzir i drugi meteorološki elementi, a naročito oborine. Na osnovu termičkih i pluviometričkih podataka ustanovljeno je dosad više sistema klasifikacije klimatskih područja. U ovoj knjizi autor se osvrće samo na one sisteme, koji su bili izgrađeni za fitogeografske ciljeve, a to su prvenstveno klasifikacije od De Martonnea (1909—1932), Mayra (1906), Pavarija (1916), Köppena (1918—1931), Cajandera (1916—1922), Ilvessala (1920) i Rubnera (1934).

Osim pomenutih klimatsko-vegetacijskih sistema utvrđeno je dosad i više raznih indeksa, kojima je svrha da na što jednostavniji način prikažu karakteristične osobine klimatskih prilika nekoga kraja. Termički su indeksi starijeg datuma (Griesbach 1872, Mayr 1906). Oni se osnivaju samo na temperaturi. Pluviotermički i higratermički indeksi rezultiraju iz odnošaja između pluviometričkih odnosno higrometričkih i termičkih podataka.

Od mnogobrojnih i važnijih pluviotermičkih indeksa, koji su spomenuti u ovoj knjizi, autor posebno i kritički obrađuje slijedeće:

1. Langov (1915—1920) kišni faktor;
2. De Martonneov (1926) indeks ariditeta;
3. Albertov (1928) reducirani kišni faktor;
4. Embergerov (1930—1933) pluviotermički kvocijent;
5. Amannova (1929) higrotermija;
6. Gamsov (1923—1931) higrički kontinentalitet;
7. Kotilainenov (1933) indeks oceaniciteta.

U istome cilju postoje osim raznih termičkih i sintetičkih indeksa još i kombinovani indeksi (Szyrkiewicz 1925, Gonzáles Vázques 1923), te više grafičkih indeksa (klimogrami, pluviohipsogrami, hyohipsogrami).

Autor posvećuje posebno poglavlje šumsko-botaničkoj geografiji i klimatologiji Italije, odnosno klimatskoj razdiobi biljnih areala u Italiji. U pitanju dendrogeografske razdiobe osvrće se na razdiobu od Fioria (1908), Beguinota (1933), Pavaría (1936), Lüdia (1935), Negria (1934), a izlaže pritom i svoje gledište. Danas se pridaje naročita vrijednost razdiobi, koju je postavio A. Pavari, a isto tako i razdiobi Rubnerovoj.

U ovoj knjizi autor je obradio meteorološke podatke, koji su prikupljeni na 474 stanice iz raznih područja talijanske vegetacije. U blizini pomenutih stanica pobilježeno je najvažnije autohtono šumsko drveće. Pomoću tih podataka pokušao je autor odrediti vrijednost najvažnijih sadanih vegetacijskih klasifikacija (Pavari, Rubner), odnosno vrijednost najvažnijih u novijoj stručnoj literaturi često rabljenih pluviotermičkih klimskih indeksa, i to od Embergera, Gamsa, Langa, Amanna i Kotilainena.

Iz dobivenih podataka došao je autor do zaključka da Pavarieva i Rubnerova klasifikacija mogu dobro da posluže za ograničavanje talijanskih šumsko-vegetacijskih zona. Za dendrogeografske ciljeve daje naročito dobre rezultate Pavarieva razdioba, ako se kod nje osim termičkih podataka (srednja godišnja temperatura, srednja godišnja temperatura najtoplijeg, odnosno najhladnijeg mjeseca) upotrebe podaci o oborinama.

Pokušaji ograničavanja vegetacijskih zona pomoću pomenutih klimskih indeksa nijesu donijeli željenog rezultata, budući da dobivene vrijednosti za pojedina klimatska područja padaju unutar veoma širokih granica. Oni su se prema tome za praksu pokazali nepouzdati i teško upotrebljivi.

Knjizi su dodane kolorirane karte i to: 1.) Karta o šumsko-klimatskim zonama Italije izrađena prema klasifikaciji od Pavaría (1916); 2.) Karta vegetacijskih područja Italije izrađena prema klasifikaciji od Embergera (1930—1933); 3.) Klimatska karta Italije izrađena na osnovu Langova kišnog faktora (1915—1920); 4.) Isoepirička karta Italije izrađena na osnovi Gamsovog higričkog kontinentaliteta (1931).

Ing. Milan Anić.

PLANČIĆ J.: ONDATRA (BIZAMSKI ŠTAKOR), Zagreb 1937, str. 19.

U ovoj knjižici, izdanoj po Zavodu za primjenjenu zoologiju Savske banovine, opisan je način života, rasprostranjenje i način tamanjenja bizamskog štakora (*Fiber zibethicus*), zvanog općenito »ondatra«.

Domovina je ondatre Sjeverna Amerika, i to područje velikih jezera, koja se nalaze na njenom sjeveroistočnom dijelu, na granici Kanade i Sjedinjenih Država. U pustim močvarnim predjelima ona je korisna, jer joj je krzno veoma cijenjeno, a meso jestivo. No gdje je čovjek takva područja priveo već kulturi, ondatra se smatra vrlo opasnim štetnikom. Bušeći rovove za svoje nastambe, ona u velikoj mjeri ugro-

žava nasipe. Mnogi nasipi u Americi i Evropi, podignuti u svrhu zaštite od poplava, za razna saobraćajna sredstva, za ribnjake, u svrhu melioracija i sl., bili su već uništeni ili ugroženi uslijed njenog bušenja. Ondatra nanosi velike štete ribarima, jer izgriza mreže, jede ikru i uznemiruje ribu. Osim toga napada usjeve, osobito kukuruz, povrće i voće.

U Evropu je unesena 1905. g. Unio ju je grof C. Mannsfeld na svoj posjed Dobriš na Vltavi, nedaleko Praga. Odatle se ona proširila do 1915. preko cijele Češke, obuhvativši područje austrijskog Dunava. Do 1936. zauzela je velik dio Panonske nizine i područje Drave sve do Osijeka. Kod nas je prviput opažena 1932. g. kod Koprivnice.

Ondatra se vrlo brzo množi. Može se uzeti da u normalnim prilikama jedan par daje godišnje po 20—30 mladih. S obzirom na to mnogi nasipi u području naših rijeka Drave, Save, Dunava i Tise mogli bi po ovom štetočini biti uskoro ugroženi.

U knjižici su navedene mjere, koje bi trebalo kod nas preduzeti u svrhu suzbijanja ondatre, bilo direktno ili pak zaštitom njenih prirodnih neprijatelja, od kojih su najvažniji vidra, tvorac, lasica i ušara.

Ing. M. Anić.

ADMINISTRATIVNE I PROSVJETNE VIJESTI

KOMISIJA ZA POLAGANJE ISPITA ZA ADMINISTRATIVNO-KANCELARIJSKU SLUŽBU U ŠUMARSKOJ STRUCI.

Riješenjem gosp. Ministra šuma i rudnika od 14. IX. 1937. broj 4986, a na osnovu člana 6. Pravilnika o polaganju državnog stručnog ispita činovničkih pripravnika sa nepotpunom srednjoškolskom spremom za administrativno-kancelarijsku službu u šumarskoj struci, određena je kod Odjeljenja za vrhovni šumarski nadzor za polaganje toga ispita ova komisija: Ing. Mihovil Markić, inspektor ministarstva za predsjednika; Ing. Milorad Sekulić, inspektor Ministarstva za njegova zamjenika; Ing. Andrija Perušić, inspektor Ministarstva za prvog člana ispitivača; Ing. Sreten Rosić, savjetnik Ministarstva za njegova zamjenika; Dr. ing. Dragoljub Petrović, savjetnik Ministarstva za drugog člana ispitivača; Ing. Slobodan Baranac, savjetnik Ministarstva za njegova zamjenika, te Josip Oršanić, podšumar za delovodu.

ISPIT ZA ŠUMARSKU ADMINISTRATIVNO-KANCELARIJSKU SLUŽBU.

Kod Ministarstva šuma i rudnika, Odjeljenja za vrhovni šumarski nadzor održan je dne 13. novembra 1937. državni ispit činovničkih pripravnika sa nepotpunom srednjoškolskom spremom za šumarsku administrativno-kancelarijsku službu. Predmete od 1. do 6. iz čl. 15. Pravilnika za polaganje toga ispita ispitivao je Dr. ing. Dragoljub Petrović, a predmete 7. do 12. g. ing. Andrija Perušić.

Ispitu je pristupio Borivoj Matić, činovnički pripravnik X. položajne grupe kod specijalnog računovodstva i blagajnice Ministarstva šuma i rudnika, to ga je položio sa ocjenom »dobar«.

Ing. A. P.

ZABRANA LOVA SA PSIMA BRAKIRCIMA.

Riješenjem Kr. banske uprave Savske banovine broj 16.376/7-1937. izdana je ova:
Naredba.

U nadopuni moje naredbe od 21. novembra 1936. broj 14353/7-1936., a na osnovu propisa § 21. Zakona o lovu od 5. decembra 1931. dozvoljavam lov sa psima brakircima

na teritoriju sreza krčkog. Lov sa ovim psima smije se vršiti samo u vremenu određenom drugom alinejom § 21. Zakona o lovu.

Podjedno se obznani, da je lov sa psima jazavčarima i španijelima dozvoljen i na teritorijima onih srezova, na kojima je uvodno citiranom naredbom zabranjen lov sa psima brakircima. — Ban Ružić, v. r.

Naredba broj 14353/7-1936. objelodanjena je u Šum. Listu broj 1. od 1937. god. na stranici 46.

Ing. A. P.

ODBORI ZA POŠUMLJAVANJE.

Dne 22. septembra 1937. održana je u Ministarstvu šuma i rudnika konferencija o danima sadenja drveća i organizaciji akcije za propagiranje ideje pošumljavanja u narodu. Konferenciju je sazvalo Ministarstvo šuma i rudnika, pa je na jednom dijelu konferencije prisustvovao i gospodin Ministar šuma i rudnika. Pored načelnika za vrhovni šumarski nadzor g. Ing. Save Vučetića i još trojice činovnika ministarstva šuma učestvovali su na konferenciji izaslanici Ministarstva poljoprivrede, unutrašnjih poslova, vojske i mornarice, saobraćaja i građevina, te izaslanici poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zemunu, Crvenog krsta kraljevine Jugoslavije, Sokola kraljevine Jugoslavije, Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Udruženja jugoslovenskih agronoma i Društva za zaštitu životinja i rastinja.

Konferencija je konstatovala, da je poradi velike rasprostranjenosti brdskih golijeti u našoj državi njihovo pošumljavanje jedno od najkrupnijih naših privrednih i socijalnih pitanja, koje čeka još uvijek svoje riješenje. Taj veliki posao moći će se svršiti samo onda, ako ideju pošumljavanja prihvate kao svoju i najširi narodni slojevi, te se late i samog pošumljavanja i čuvanja i njegovanja postojećih i nanovo podignutih šuma. Potrebno je stoga, da se na širokoj osnovici povede pošumljivačka akcija, a naročito da se živo i ustrajno poradi na popularizovanju pošumljavanja golijeti. Toga posla treba da se pored nastojanja državnih i samoupravnih službenih ustanova prihvate udružene i sve naše humane i kulturne organizacije.

Konferencija je stoga zaključila, da se zamoli gosp. Ministar šuma i rudnika, da se u Beogradu njegovom inicijativom obrazuje Centralni odbor za pošumljavanje, koji će rukovoditi ovom akcijom, a u taj odbor da uđu: Načelnik odjeljenja za vrhovni šumarski nadzor, načelnik Odjeljenja za upravu državnih šuma ili zamjenik koga on odredi, iz Odsjeka za pošumljavanje šef i referent za pošumljavanje, iz Ministarstva građevina načelnici Odjeljenja hidrotehničkog i za puteve, načelnik Građevinskog odjeljenja Generalne direkcije državnih željeznica, zastupnici Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja, za fizičko vaspitanje naroda, vojske i mornarice, Inspekcije zemaljske obrane, Ministarstva prosvjete, odjeljenja za osnovnu nastavu, Ministarstva unutrašnjih poslova (upravnog odjeljenja), Ministarstva poljoprivrede odjeljenja za biljnu proizvodnju i za stočarstvo, Poljoprivredno-šumarskog fakulteta izaslanici i jednog i drugog odsjeka, Centralnog presbira, Crvenog krsta, Sokola kraljevine Jugoslavije, Saveza skauta, Jugoslovenskog ženskog saveza, Glavnog zadružnog saveza, Saveza zdravstvenih zadruga, Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, profesorskog društva, Jugoslovenskog šumarskog udruženja, Udruženja poljoprivrednih stručnjaka, Srpskog poljoprivrednog društva, Udruženja jugoslovenskih agronoma, Saveza pčelarskih zadruga, Društva za zaštitu životinja i rastinja i Srpskog planinarskog i turističkog društva.

Gospodin Ministar šuma i rudnika prihvatio je predlog konferencije, pa je riješenjem broj 6396 od 30. IX. 1937. obrazovao Odbor za pošumljavanje, koji sačinjavaju predstavnici organizacija i nadležnosta, kako je to konferencija predložila.

Dne 10. X. 1937. odbor se konstituisao i odabrao je: Za predsjednika g. Dr. Stevana Dimitrijevića, profesora teološkog fakulteta u penziji i predsjednika Crvenog krsta; za podpredsjednike gg. Dr. Stanoja Nedeljkovića, dekana poljoprivredno-šumarskog fakulteta i predstavnika Srpskog planinarskog društva, Dr. Ing. Josipa Balena, profesora poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zemunu i predstavnika toga fakulteta, g. Gjuru P. Brzakovića, predstavnika Sokola. Za tajnika: g. Ing. Aleksandra Bogičevića, savjetnika Ministarstva šuma. Za članove užeg odbora: g. Savu Vučetića, načelnika Odjeljenja za vrhovni šumarski nadzor, i po jednog predstavnika Ministarstva vojske i mornarice i Ministarstva prosvjete, koga ta ministarstva odrede.

U smislu napred spomenutoga rješenja g. Ministra šuma i rudnika br. 6396/37. odbor će sam za svoje poslovanje izraditi pravilnik, a analogno odboru u Beogradu obrazovati će se slični odbori u banovinskim i sreskim mjestima, u koje će ući delegati istih i sličnih organizacija i istih nadležstava.

Na uvodno spomenutoj konferenciji dne 22. IX. 1937. primljen je programatski predlog predstavnika Crvenog krsta g. Vase Lazarevića i to:

1. da se po školama i preko svih društava drže popularna predavanja, kojima bi se naša javnost upoznala sa koristi i važnosti šuma;

2. da se u dane sadenja drveća drže predavanja preko radija i na drugim mjestima;

3. da se u dnevnim listovima, omladinskim i drugim časopisima tih dana pišu članci o šumama;

4. da se izdaju publikacije, brošure i leci, kojima će se popularisati ovaj rad;

5. da banske uprave izdaju pismena uputstva o pošumljavanju za učitelje i za učenike osnovnih, srednjih i stručnih škola;

6. da se moli Ministarstvo prosvjete, da se za svaku školu odredi po jedan ili više dana s jeseni i proljeća, kada će učenici po mogućstvu pod nadzorom stručnjaka raditi na sadenju, u šumskim rasadnicima ili na branju sjemena;

7. da se u učiteljskim školama i bogoslovijama obrati veća pažnja šumarstvu i poljoprivredi, jer sada učitelji nisu o tome dovoljno upućeni;

8. da se zamoli Ministarstvo građevina i banske uprave, da u dane sadenja drveća oslobode redovne dužnosti nadzornike puteva i putare i upute ih da aktivno sarađuju na sadenju;

9. da se od Ministarstva šuma i rudnika traži, da se u školama i svim drugim organizacijama kao i do sada daje sjeme i šumske sadnice besplatno;

10. da se od Ministarstva šuma i rudnika traži, da se uredi dovoljno rasadnika u zemlji;

11. da se od Ministarstva šuma i rudnika traži, da se ustupe školskoj djeci zemljišta za rasadnik i voćnjak;

12. da Ministarstvo šuma i rudnika naredi sreskim vlastima, da se gajevima zasadenim na ovaj način posveti naročita pažnja, da bi se sačuvali, a gdje je to neophodno potrebno, da se i ograde;

13. da Ministarstvo unutrašnjih poslova naredi općinskim vlastima, da ovu akciju u svim pravcima pomažu;

14. da se traži od Ministarstva prosvjete, da se pri zidanju novih školskih zgrada uvijek predvidi dovoljno zemljišta za uređenje voćnjaka, parkova i rasadnika;

15. da se traži od svih društava, koja podižu svoje stanove, da oko njih imaju svoje parkove i voćnjake;

16. da se pri Ministarstvu prosvjete i kod prosvjetnih odjeljenja banskih uprava postave naročiti referenti, koji će se baviti tim pitanjem u sporazumu sa stručnim referentima drugih ministarstava i odjeljenja;

17. da Ministarstvo prosvjete naredi školskim nadzornicima, da se interesuju za rad učitelja na tom polju;

18. da se u Beogradu obrazuje Odbor za pošumljavanje, u koji će ući predstavnici navedenih društava i nadležstava; ovaj odbor da se sam konstituiše i izradi pravilnik o svome poslovanju na propagandi pošumljavanja;

19. da se isto tako u banovinskim i sreskim mjestima organizuju odbori, u kojima će biti zastupani predstavnici istih i sličnih organizacija i nadležstava.

Aktom od 1. X. 1937. broj 6482 odaslalo je Min. šuma i rudnika naređenja i upute Kr. banskim upravama glede obrazovanja i rada banovinskih i sreskih odbora za pošumljavanje. U tom naređenju ističe se naročito, da su po djelokrugu rada i po stručnim kvalifikacijama šumari pozvani, da najagilnije rade na ovom poslu. Oni treba da su duša toga pokreta i od njihovog će učešća poglavito ovisiti uspjeh ove akcije.

Ing. A. P.

LIČNE VIJESTI

PROMJENE U SLUŽBI.

Unapređeni su:

Divjak inž. Tihomir, za višeg savjetnika Ministarstva 4 grupe 1 stepena kod Odelenja za upravu državnih šuma Min. šuma i r. u Beogradu;

Petrović ing. Dr. Dragoljub, za višeg savjetnika Ministarstva 4 grupe 1 stepena kod Odelenja za upravu drž. šuma Min. š. i r. u Beogradu;

Adulović D. Stevan, tehnički inspektor 5 grupe kod Odelenja za upravu drž. šuma Min. šuma i r. u Beogradu;

Pauković inž. Antun, za višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Otočcu;

Knežević inž. Milutin, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Rajiću;

Šibalić inž. Dušan, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Užici;

Nemec inž. Dragutin, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Jagodini;

Vitaljić inž. Ivan, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Jasenovcu;

Klimov inž. Vasilije, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Štipu;

Krajsnik inž. Mustafa, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Glamoču;

Džepina inž. Branko, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šum. uprave u Plitvičkom Leskovcu;

Osmanagić S. Halil, za podšumara I. kl. 7 grupe kod šum. uprave u Travniku;

Radojević I. Milovan, za podšumara I. kl. 7 grupe kod šum. uprave u Skoplju;

Raičković P. Mitar, za višeg tehnič. manipulanta 7 grupe kod Direkcije šuma u Čačku.

Joksimović I. Branko, za tehnič. inspektora 5 grupe kod šum. uprave u Bitolju;

Radić D. Risto, za računarskog kontrolora 7 grupe kod Odeljenja za račun. Direkcije šuma u Nišu.

Postavljeni su:

Kosačević inž. Vladimir, za šum. pristava 8 grupe i v. d. šefa šum. uprave u Plaškom;

Neuhold inž. Richard, za šumarskog pristava 8 grupe i v. d. šefa šum. uprave u Perušiću;

Selaković inž. Radoslav, za v. d. šefa šum. uprave 8 grupe kod šum. uprave bosutske u Moroviću;

Sedmak Matija, za pom. knjigovođu 9 grupe kod Dir. šuma II banske im. općine u Petrinji;

Lončar Vladimir, za pom. knjigovođu 9 grupe kod Dir. šuma brodske im. općine u Vinkovcima.

Premješteni su:

Knez inž. Antun, šum. pristav 8 grupe i šef šum. uprave iz Nove Kapele k šum. upravi u Krasno;

Savić Jovan, viši savjetnik 4 grupe 2 stepena od šum. uprave Beograd k Odeljenju za upravu državnih šuma Ministarstva šuma i rudnika u Beograd;

Hartman inž. Robert, viši pristav 7 grupe od šumske uprave Gacko k Direkciji šuma u Mostar;

Hranilović inž. Makso, šum. viši pristav 7 grupe od sreskog načelstva Slav. Požega k sreskom načelstvu u Đakovo;

Popović inž. Časlav, šum. viši pristav 7 grupe od šumske uprave Novska k Direkciji šuma u Vinkovce;

Belečki inž. Nikolaj, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva Benkovac k sres. načelstvu u Makarsku;

Majer inž. Dragutin, šum. pristav 8 grupe od šum. uprave Rujevac k Državnoj šumskoj manipulaciji u Vojnić;

Batak T. Milovan, geometar 8 grupe od Direkcije šuma Mostar k Direkciji šuma u Skoplje;

Bojić inž. Blažo, šum. pristav 8 grupe od Direkcije šuma Čačak k šumskoj upravi u Gornji Milanovac;

Marijanović Stjepan, podšumar III klase 10 grupe od šum. uprave Jajce k šum. upravi u Teslić.

Tabaković Teodor, podšumar 10 grupe od šum. uprave Bileća k šum. upravi u Štip.

Katić inž. Josip, šum. pristav 8 grupe od šum. uprave Nijemci k šumskoj upravi u Otok;

Šusteršić inž. Oton, šum. pristav 8 grupe od šum. uprave Prozor k Direkciji šuma u Sarajevo;

Srdjić inž. Dušan, šum. pristav 8 grupe od Direkcije šuma brodske imov. općine Vinkovci za šefa šum. uprave u Novsku;

Radović inž. Sreta, šum. pristav 8 grupe od sreskog načelstva Kolašin k sreskom načelstvu u Prokuplje;

Pećina inž. Mihovil, insp. Ministarstva 3 grupe 2 stepena od Direkcije šuma Novi Sad, k Odelenju za vrhovni šumarski nadz. Ministarstva šuma i rudnika;

Premužić inž. Andrija, inspektor 3 grupe 2 stepena od Ministarstva šuma za direktora k Direkciji u Zagreb;

Kvaternik inž. Ante, šum. pristav 8 grupe od šum. uprave Ključ k šum. upravi u Ogulin;

Tabaković M. Todor, podšumar 10 grupe od šum. uprave Štip k šum. upravi Turbe;

Uroić inž. Josip, šum. savjetnik 5 grupe od šum. uprave Ivanjska k Direkciji šuma u Bjelovar;

Seljak inž. Janko, šum. viši pristav 7 grupe od šum. odsjeka kr. banske upr. Zagreb k Banskoj upravi u Ljubljani;

Rudeš inž. Kamilo, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva Šavnik k sres. načelstvu u Podgoricu;

Obradović inž. Miloš, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva Podgorica k sreskom načelstvu u Šavnik;

Kovačić inž. Mladen, šum. pristav 8 grupe od sreskog načelstva iz Splita šum. odsjeku kr. banske uprave u Banjaluku.

Rotter inž. Ivan, viši savjetnik 4 grupe 2 stepena od Dir. šuma durđevač imovne općine Bjelovar za v. d. direktora kod Dir. šuma slunjske imovne opštine u Karlovcu;

Schmidt Josip, šum. savjetnik 5 grupe od Dir. šuma durdev. im. općine Bjelovar za šefa šum. uprave u Novoj Kapeli;

Majstorović inž. Vladimir, savjetnik Dir. šuma 5 grupe od Dir. šuma slunjske im. općine Karlovac k Dir. šuma brodske im. općine u Vinkovce;

Jozić inž. Josip, šum. savjetnik 6 grupe od Dir. šuma gradiške im. općine Nova Gradiška za šefa šum. uprave križevač. im. općine u Bjelovaru;

Pipan Dr. Rudolf, šum. savjetnik 6 grupe, šef šum. uprave križ. im. općine Bjelovar, k Dir. šuma Im. općine u Novu Gradišku;

Navratil inž. Ivo, šum. pristav 8 grupe od Direkcije šuma iz Zagreba k sreskom načelstvu u Jastrebarsko;

Radojević Milovan, podšumar II kl. 8 grupe od Dir. šuma, k šumskoj upravi u Skoplju;

Vlaha J. Zvonimir, podšumar III kl. 10 grupe od šum. uprave u Han-Pijesku k šum. upravi u Olovo;

Janković inž. Budimir, šum. pristav 8 grupe od šum. uprave iz Kupinova k Direkciji šuma u Srem. Mitrovicu;

Sadžaković Timotej, pom. tehn. manipul. 10 grupe od šum. uprave Loznica k Direkciji šuma u Mostar;

Rudež. ing. Kamilo, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva Podgorica k sreskom načelstvu u Šavnik;

Obradović inž. Miloš, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva Šavnik k sres. načelstvu u Podgoricu;

Radan S. Stevo, podšumar III kl. 10 grupe od Dir. šuma iz Mostara k šum. upravi u Sarajevo;

Badovinac inž. Zvonimir, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva Jastrebarsko k Direkciji šuma u Zagreb;

Stojanović inž. Radivoje, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva iz Surdulice k sres. načelstvu u Vladičin Han.

Rajner inž. Franjo, viši pristav 7 grupe od šum. odseka Kr. banske uprave iz Banjaluke k Odelenju za vrhov. šum. nadzor Ministarstva šuma i rudnika u Beograd;

Zaluški inž. Josip, šum. pristav 8 grupe od sreskog nač. Hvar, k sres. nač. u Sinj.

Rotter inž. Ivan, viši savjetnik Dir. šuma 4 grupe 2 stepena v. d. slunj. im. opć. Karlovac k Dir. šuma brodske im. opć. u Vinkovce;

Majstorović inž. Vladimir, savjetnik Dir. šuma 5 grupe od Dir. šuma brodske im. opć. za v. d. Dir. šuma slunj. im. opć. u Karlovac.

OGLASI

LOVCI!

Sviju vrsta krzno već prima na zalihu lovačka prodajna organizacija »Divlja koža«, Ljubljana — Velesajam, za prvu ovogodišnju aukciju, što će biti 24. ovog meseca. Kolikogod imate već pripremljene robe, odmah je odašaljite. Inostrani kupci hoće biti informirani o našim zalihama i kvalitetu robe. Zato je Vaš hitan odziv nužno potreban. Što više inostranih kupaca će učestvovati na aukciji, to bolje cene će biti moguće polučiti za naše krzno.

Ljubljanski Velesajam.

Modra je gljiva parazit čije se spore nalaze u mirijadama na svakom skladištu drveta. Ove spore zakuže ponajviše bor; ovdje dolete na prorezine te nevjerovatno brzo prodru u unutrašnjost rezane gradje, koju napunjuju svojom sivo-zelenkastom gljivastom mrežom. Na tim se daskama vidi onda ozloglašeno plavičilo, a iste se daske mogu prodati samo jeftino.

FUNGIMORS-om

rastvorenim u vodi, nastaje neposredno ispod površine drveta zaštitni sloj kojim se spore sigurno uništavaju, te se boja drveta ne mijenja

PROČITAJTE NAŠ PROSPEKT

GUSTAV GRAU & HEIDEL, CHEMNITZ 1

Zastupnik: Ing. ALEKSANDER WUNDSAM, SARAJEVO, poštanski pretnac 67.

ZIMA JE TU!

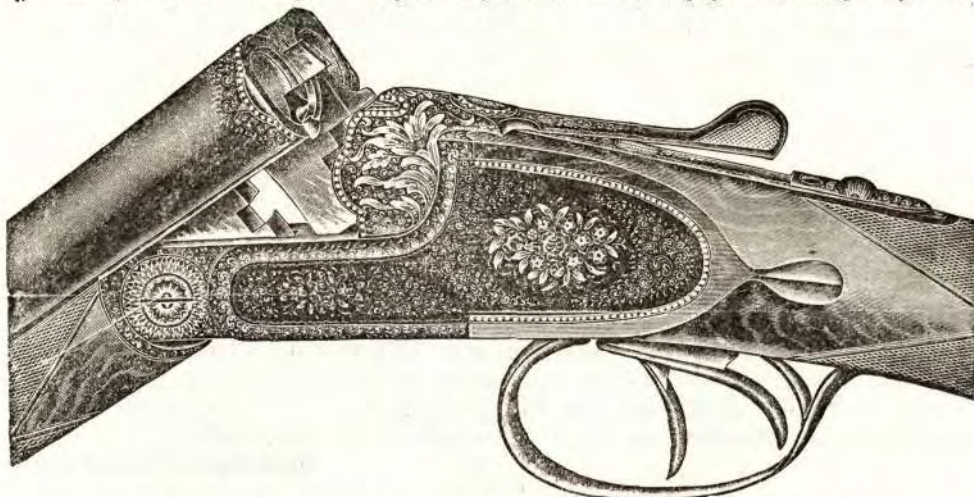
Vi treba da uništite lisice, kune itd. sa LETOLINOM, koji ih ubija na mjestu! Informacije daje:

„LYKOS“ Zagreb, Jurjevska 8. - Tel. 28-81

INDUSTRIJA ORUŽJA
BOROVNIK I VRBANIĆ
ZAGREB, Jurišićeva 9 kod Glavne pošte
Telefon 59-99

Preporuča svoj cij. gg. lovcima svoje prvorazredne puške, pištolje i sva lovački pribor.

PREUZIMAMO sve u puškarski zanat zasijecajuće popravke oružja te izvršujemo sve najsavjesnije. — Izradjujemo lovačke puške po specijalnim narudžbama — Prodajemo naj-solidniju lovačku municiju. — Dajemo savjete i informacije u pogledu lovačkog oružja.

Preuzimamo prepariranje raznih životinja

Šumska industrija
Filipa Deutscha Sinovi
Vrhovčeva ulica 1 ZAGREB Telefon broj 30-47
Parna pilana u Turopolju.

Export najfinije hrastovine. — Na skladištu ima velike količine potpuno suhe hrastove gradje svih dimenzija

Utemeljeno godine 1860.

Utemeljeno godine 1860.

K R N D I J A
 pospodarska i šumarska industrija d. d.
 u Zagrebu

Uprava gospodarstva i šumarstva
NAŠICE, SLAVONIJA
 Proizvodi i eksportira svekolike
 gospodarske i šumske proizvode

Domaća stručna djela iz područja šumarstva

Broj	Pisac	Naslov knjige	Nabavlja se kod	Cijena		
				Din	za stud. Din	za član. udruž
1.	Balen J. dr.	O proredama	pisca. Zemun. Karađorđeva 9	50.—	—	—
2.	"	Naš goli krš	"	115.—	—	—
3.	"	Pril. pozn. naših medit. šuma	"	50.—	—	—
4.	"	Pogl. na šumarstvo Bugarske	"	50.—	—	—
5.	"	Josip Kozarac	J. Š. U. (Za Kozarčevu popreju)	15.—	—	—
6.	Balen-Sagašin	Zakon o šumama	Tiskara Narodnih Novina, Zgb.	50.—	—	—
7.	Baranac S.	Karta šuma Imovnih općina	pisca. Bgd. Ministarstvo š.	25.—	20.—	—
8.	"	Naše šumar. i lovstvo (Za nar.)	"	20.—	15.—	—
9.	"	Pokr. poljopr. izložba i škola (Šumarstvo)	"	15.—	—	—
10.	"	Kratke pouke iz šumarstva	"	20.—	—	—
11.	Borošić J.	Šematizam i status šum. osoblja	Bgd. Ministarstvo š.	50.—	—	—
12.	Borošić-Sarnavka	Zbornik šum. zakona i propisa	"	60.—	—	—
13.	Dimítrov T.	Molika (Prijevod s bug.)	O. Kratić. Bgd. Ministar. š.	10.—	—	—
14.	Fink F.	Kubični sadržaj klada	„Drvotrljac“, Zgb. Praha 6.	45.—	—	—
15.	"	Površina neobrub. dasaka	"	20.—	16.—	—
16.	"	Prerač. engl. stopa i palaca	"	5.—	4.—	—
17.	"	Površina srednjača (Centreplanks.)	"	20.—	16.—	—
18.	"	Kubatura popruga (frizera)	"	25.—	—	—
19.	Hufnagl-Ves.-Mil.	Praktično uređivanje šuma	J. Š. U. Zgb. Vukotinović. 2.	20.—	—	—
20.	Jekić M. Jov.	Prilozi za istoriju š. u Srbiji	pis. Bgd. Vojv. Dobrnjca 52.	60.—	—	—
21.	Josifović M. dr.	Biljna patologija za šum.	St. Šerban. Bgd. Garašanin. 18.	70.—	60.—	—
22.	Jovanović Đ. dr.	Mehan. prerada drveta	pis. Bgd. Miloša Pacerca 25.	50.—	—	—
23.	Koprivnik V.	Pojam šume Poj. posednika Prinudni put	pis. Bgd. Zadarska 10. I.	30.—	25.—	—
24.	"	Jugosl. Lovčevi zapiski	"	30.—	—	—
25.	Levaković A. dr.	Dendrometrija	J. Š. U. Zgb. Vukotinović. 2.	članovi 70.— nečl. 100.—	članovi 50.— nečl. 70.—	—
26.	Mađarević S.	Naše šume	pis. Zgb. Palmotićeva 68.	120.—	—	—
27.	Maletić Lj.	Uređenje bujica	Lotspajh. Zemun. Kr. Petra 11.	70.—	—	—
28.	"	Premer š. metod. slobodnih stab.	"	30.—	—	—
29.	"	Određivanje starosti šuma	"	16.—	—	—
30.	Marinović M. dr.	Privredni značaj lova	pis. Bgd. Južni bulevar 23.	60.—	25.—	25.—
31.	"	Šum. privredna geografija	pis. Bgd. Južni bulevar 23.	300.—	220.—	250.—
32.	"	Značaj šuma u privr. i kult. životu naroda	Kr. Srpska Akademija Bgd.	10.—	—	—
33.	Marković Lj.	Šume našega juga	pis. Skoplje Bans. upr.	30.—	—	—
34.	Mihaldžić V.	Tab. za njem. bačv. robu	pisca. Garešnica	50.—	40.—	—
35.	Miklavžić J.	Kmetško gozdarstvo	Ban. upr. Šum. odsj. Ljubljana	8.—	—	—
36.	Miletić Ž. dr.	Šumarstvo Morav. banovine	pis. Bgd. Minist. šuma	15.—	—	—
37.	Nedeljković S.	Geodetska vežbanja I	pis. Zemun, Šum. fakultet	50.—	—	—
38.	Nenadić Đ. dr.	Rač. vrijednosti šuma	J. Š. U. Zgb. Vukotinovićeve 2.	članovi 70.— nečl. 100.—	članovi 50.— nečl. 70.—	—
39.	Novak V.	Pratika za gozd. posestnike	Kmetijska družba Ljubljana	6.—	—	—

Broj	Pisac	Naslov knjige	Nabavlja se kod	Cijena	
				Din	zastud. Din.
40.	Penev N.	O molici (Prijev. s bug.)	Novaković, Škoplje, Dir. š.	6.—	—
41.	Petračić A. dr.	Uzgajanje šuma I. i II.	pis. Zgb. Vukotinovića 2.	100.—	—
42.	Petrović D. dr.	Š. i šum. privreda u Maked.	J. Š. U. Zgb. Vukotinovića 2.	140.—	—
43.	Ružić A.	Zak. o šum. (Projekat 1924. g.)	J. Š. U. " "	10.—	—
44.	Setinski V.	Bujice (Litografirano)	Udr. stud. šum. Zgb. Vukot. 2.	50.—	—
45.	Šivic-Znidaršić	Zb. lovskih predpisov z razl.	Tiskarna Merkur, Ljubljana.	55.—	—
46.	Ugrenović A. dr.	Polja stoljeća šumarstva	J. Š. U. Zagreb, Vukotin. 2.	76.—	platno
47.	"	Zakoni i prop. o šumama i p.	"Tipografija" d. d. Zgb.	64.—	karton
48.	"	Iskorišćavanje šuma I.	D. Tomićić Zgb. Tehn. fakultet	200.—	—
49.	"	" II. Tehnologija drveta	"	120.—	—
50.	"	" III. Tehnika trg. drv. I.	"	90.—	70.—
51.	"	" IV. " " " II.	"	90.—	70.—
52.	Veseli D.	Zaštita šuma	pis. Sarajevo, Bolnička 15.	90.—	70.—
53.	"	Geodezija	"	30.—	25.—
54.	"	Lovstvo i ribarstvo	"	40.—	35.—
55.	"	Šumarska botanika	"	30.—	25.—
56.	"	Kadenje šumura	"	25.—	20.—
57.	"	Sistematika šum. drvija	"	15.—	12.—
58.	"	Pov. crtice o šum. Bos. i Her.	"	10.—	8.—
59.	"	Sušenje četina, šuma	"	15.—	12.—
60.	Zoričić M. dr.	Tumač Zakona o lovu	Tiskara Nar. Novina, Zgb.	10.—	8.—
61.	Baranac S.	Šum. gospodarstvo Imov. opština (1919—1931.)	pls. Bgd. Ministarstvo š.	95.—	—
62.	Novak V.	O urejanju gosp. z g.	Ban. upr. šum. odsj. Ljubljana	120.—	100.—
63.	Markić Mih	O imovnim općinama	pis. Bgd. Katićeva 3. i J. Š. U. Zgb. Vukotinovića 2.	30.—	—

Upozorenje! Na sjednici od 15. XII. 1929. zaključila je Glavna uprava J. Š. U. da podupre domaće šumarske knjige oglašujući ih besplatno na ometnim stranicama svoga glasila. Oglasi se šalju Jugoslovenskom šumarskom udruženju, Zagreb, Vukotinovića 2. —